

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის

კ ა ნ ო ნ ი

„აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2021 წლის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შესახებ“ აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კანონში ცვლილების შეტანის თაობაზე

მუხლი 1. „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2021 წლის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შესახებ“ აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კანონში (საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, www.matsne.gov.ge 190040000.30.056.016094, 21/12/2020) შეტანილ იქნეს შემდეგი ცვლილება:

1. I-VI თავები ჩამოყალიბდეს თანდართული რედაქციით:

„თავი I

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის მაჩვენებლები

მუხლი 1. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ბალანსი

1. განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ბალანსი თანდართული რედაქციით:

(ათასი ლარი)

დასახელება	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის ფაქტი	2021 წლის გეგმა
შემოსავლები	294 701.5	247 884.2	303 937.2
გადასახადები	274 871.5	237 232.7	290 000.0
სხვა შემოსავლები	19 830.0	10 651.6	13 937.2
ხარჯები	242 270.0	213 572.3	292 035.2
შრომის ანაზღაურება	35 929.5	37 007.5	38 412.3
საქონელი და მომსახურება	35 431.1	57 748.1	47 132.0
პროცენტი	1 877.8	715.4	752.0
სუბსიდიები	6 259.3	7 088.9	13 897.1
გრანტები (გაცემული)	75 165.5	55 770.7	134 268.0
სოციალური უზრუნველყოფა	16 221.6	17 823.7	17 757.3
სხვა ხარჯები	71 385.1	37 418.0	39 816.5
საოპერაციო სალდო	52 431.5	34 311.9	11 902.0
არაფინანსური აქტივების ცვლილება	68 402.0	65 335.7	29 396.2
ზრდა (შემენა)	81 531.0	75 385.5	118 396.2
კლება (გაყიდვა)	13 129.0	10 049.8	89 000.0
მთლიანი სალდო	-15 970.5	-31 023.8	-17 494.2
ფინანსური აქტივების ცვლილება	-18 136.8	-33 529.6	-21 284.7
ზრდა	0.0	0.0	0.0
აქციები და სხვა კაპიტალი			
კლება	18 136.8	33 529.6	21 284.7
ვალუტა, დეპოზიტები	18 136.8	12 806.8	21 284.7

აქციები და სხვა კაპიტალი	0.0	20 722.8	0.0
ვალდებულებების ცვლილება	-2 166.2	-2 505.8	-3 790.5
კლება	2 166.2	2 505.8	3 790.5
სესხები	2 166.2	2 505.8	3 790.5
ბალანსი	0.0	0.0	0.0

2. განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შემოსულობები, გადასახდელები და ნაშთის ცვლილება თანდართული რედაქციით:

(ათასი ლარი)

დასახელება	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის ფაქტი	2021 წლის გეგმა
შემოსულობები	307 830.5	278 656.8	392 937.2
შემოსავლები	294 701.5	247 884.2	303 937.2
არაფინანსური აქტივების კლება	13 129.0	10 049.8	89 000.0
ფინანსური აქტივების კლება (ნაშთის გამოკლებით)	0.0	20 722.8	0.0
გადასახდელები	325 967.3	291 463.6	414 221.9
ხარჯები	242 270.0	213 572.3	292 035.2
არაფინანსური აქტივების ზრდა	81 531.0	75 385.5	118 396.2
ფინანსური აქტივების ზრდა (ნაშთის გამოკლებით)	0.0	0.0	0.0
ვალდებულებების კლება	2 166.2	2 505.8	3 790.5
ნაშთის ცვლილება	-18 136.8	-12 806.8	-21 284.7

თავი II

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შემოსავლები

მუხლი 2. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შემოსავლები
განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შემოსავლები 303937.2 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)

დასახელება	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის ფაქტი	2021 წლის გეგმა
შემოსავლები	294 701.5	247 884.2	303 937.2
გადასახადები	274 871.5	237 232.7	290 000.0
სხვა შემოსავლები	19 830.0	10 651.6	13 937.2

მუხლი 3. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის გადასახადები
 განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის გადასახადები
 290000.0 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)

კოდი	დასახელება	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის ფაქტი	2021 წლის გეგმა
11	გადასახადები	274 871.5	237 232.7	290 000.0
111	გადასახადები შემოსავალზე, მოგებაზე და კაპიტალის ღირებულების ნაზრდზე	274 871.5	237 232.7	290 000.0
1111	ფიზიკური პირებიდან	274 871.5	237 232.7	290 000.0
11111	საშემოსავლო გადასახადი	274 871.5	237 232.7	290 000.0

მუხლი 4. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის გრანტები

(ათასი ლარი)

კოდი	დასახელება	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის ფაქტი	2021 წლის გეგმა
13	გრანტები	0.0	0.0	0.0

მუხლი 5. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის სხვა შემოსავლები
 განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის სხვა შემოსავლები
 13937.2 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)

კოდი	დასახელება	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის ფაქტი	2021 წლის გეგმა
14	სხვა შემოსავლები	19 830.0	10 651.6	13 937.2
141	შემოსავლები საკუთრებიდან	15 827.1	7 244.5	10 767.0
1411	პროცენტები	6 556.0	5 367.8	5 000.0
14115	დეპოზიტებზე და ანგარიშებზე დარიცხული პროცენტები	6 556.0	5 367.8	5 000.0
1412	დივიდენდები	2 547.4	739.9	3 000.0

14121	სახელმწიფოს წილობრივი მონაწილეობით მოქმედი საწარმოების მოგებიდან მიღებული დივიდენდები	2 547.4	739.9	3 000.0
1415	რენტა	6 723.6	1 136.7	2 767.0
14153	მოსაკრებელი ნადირობის ნებართვაზე	0.1	0.0	
14154	შემოსავალი მიწის იჯაროდან და მართვაში (უზურფრუქტი, ქირავნობა და სხვა) გადაცემიდან	828.9	315.8	767.0
14155	სარგებლობის ლიცენზიის გაცემის საფასურით მიღებული შემოსავლები	5 894.6	820.9	2 000.0
142	საქონლისა და მომსახურების რეალიზაცია	571.5	366.5	690.0
1422	ადმინისტრაციული მოსაკრებლები და გადასახდელები	16.7	14.0	0.0
14222	სალიცენზიო მოსაკრებლები	12.6	10.5	
14223	სანებართვო მოსაკრებლები	3.9	3.4	
14229	საჯარო ინფორმაციის ასლის გადაღების მოსაკრებელი	0.2	0.2	
1423	არასაბაზრო წესით გაყიდული საქონელი და მომსახურება	554.8	352.5	690.0
14232	შემოსავლები მომსახურების გაწევიდან	554.8	352.5	690.0
143	სანქციები (ჯარიმები და საურავები)	135.6	13.3	100.0
144	ტრანსფერები რომელიც სხვაგან არ არის კლასიფიცირებული	3 295.9	3 027.3	2 380.2

თავი III

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯები, არაფინანსური აქტივები და მათი ფუნქციონალური კლასიფიკაცია

მუხლი 6. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯები
განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯები 292035.2 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)

დასახელება	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის ფაქტი	2021 წლის გეგმა
ხარჯები	242 270.0	213 572.3	292 035.2
შრომის ანაზღაურება	35 929.5	37 007.5	38 412.3
საქონელი და მომსახურება	35 431.1	57 748.1	47 132.0
პროცენტი	1 877.8	715.4	752.0
სუბსიდიები	6 259.3	7 088.9	13 897.1
გრანტები (გაცემული)	75 165.5	55 770.7	134 268.0
სოციალური უზრუნველყოფა	16 221.6	17 823.7	17 757.3

მუხლი 7. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის არაფინანსური აქტივების ცვლილება

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის არაფინანსური აქტივების ცვლილება 29396.2 ათასი ლარის ოდენობით, მათ შორის:

ა) განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის არაფინანსური აქტივების ზრდა 118396.2 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)

კოდი	დასახელება	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის ფაქტი	2021 წლის გეგმა
101	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო	170.7	43.7	53.0
102	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საარჩევნო კომისია	0.0	4.6	0.0
103	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობა	25.8	13.1	20.0
104	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო	65 571.0	56 749.1	94 897.6
105	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო	11 802.3	11 308.2	19 716.8
106	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო	56.7	2 185.6	63.9
107	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	3 904.6	2 606.2	3 644.9
109	საერთო დანიშნულების რესპუბლიკური გადასახდელები	0.0	2 474.9	0.0
სულ		81 531.0	75 385.5	118 396.2

ბ) განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის არაფინანსური აქტივების კლება 89000.0 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)

კოდი	დასახელება	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის ფაქტი	2021 წლის გეგმა
31	არაფინანსური აქტივები	13 129.0	10 049.8	89 000.0
311	ძირითადი აქტივები	3 655.5	4 591.5	8 000.0
312	მატერიალური მარაგები	289.5	216.6	

314	არამწარმოებლური აქტივები	9 183.9	5 241.7	81 000.0
-----	--------------------------	---------	---------	----------

მუხლი 8. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯებისა და არაფინანსური აქტივების ფუნქციონალური კლასიფიკაცია
განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯებისა და არაფინანსური აქტივების ზრდა ფუნქციონალურ ჭრილში 410431.4 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)

კოდი	დასახელება	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის ფაქტი	2021 წლის გეგმა
701	საერთო დანიშნულების სახელმწიფო მომსახურება	151 829.7	102 071.3	182 596.7
7011	ადმსრულებელი და წარმომადგენლობითი ორგანოების საქმიანობის უზრუნველყოფა, ფინანსური და ფისკალური საქმიანობა, საგარეო ურთიერთობები	75 768.6	43 859.1	47 949.9
70111	ადმსრულებელი და წარმომადგენლობითი ორგანოების საქმიანობის უზრუნველყოფა	8 288.3	7,426.6	8 234.7
70112	ფინანსური და ფისკალური საქმიანობა	67 466.3	36,406.5	39 684.2
70113	საგარეო ურთიერთობები	13.9	25.9	31.0
7013	საერთო დანიშნულების მომსახურება	2 195.1	1,986.8	2 059.1
7016	ვალთან დაკავშირებული ოპერაციები	1 877.8	715.4	752.1
7017	საერთო დანიშნულების ფულადი ნაკადები მთავრობის სხვადასხვა დონეებს შორის	71 339.1	53,001.7	131 086.7
7018	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა საერთო დანიშნულების სახელმწიფო მომსახურებაში	649.0	2,508.4	749.0
704	ეკონომიკური საქმიანობა	92 574.0	69 794.6	93 663.2
7042	სოფლის მეურნეობა, სატყეო მეურნეობა, მეთევზეობა და მონადირეობა	11 999.2	13 033.9	16 278.3
70421	სოფლის მეურნეობის სექტორის მართვასთან, ვეტერინარული, მცენარეთა დაავადებების საწინააღმდეგო და სხვა მომსახურება	8 499.7	9,559.8	12 109.4
70422	სატყეო მეურნეობა	3 499.5	3,474.0	4 168.9
7045	ტრანსპორტი	68 526.3	50 856.0	63 300.0
70451	სავაჭრო ტრანსპორტი	55 999.8	47 982.7	61 300.0
70455	მილსადენი და სხვა სახის სატრანსპორტო საშუალებები	12 526.5	2 873.3	2 000.0
7047	ეკონომიკის სხვა დარგები	8 586.9	2 244.8	5 447.0
70473	ტურიზმი	8 586.9	2 244.8	5 447.0
7049	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა ეკონომიკურ სფეროში	3 461.6	3 659.9	8 637.9
705	გარემოს დაცვა	1 202.4	1 156.9	1 322.6
7053	გარემოს დაბინძურების წინააღმდეგ ბრძოლა	54.6	54.6	65.4
7056	სხვა არაკლასიფიცირებული ხარჯები გარემოს დაცვის სფეროში	1 147.8	1 102.3	1 257.2

706	საბინაო კომუნალური მეურნეობა	0.0	12 859.5	30 000.0
7061	ბინათმშენებლობა	0.0	12 859.5	30 000.0
707	ჯანმრთელობის დაცვა	15 449.8	23 698.7	21 565.4
7072	ამბულატორიული მომსახურება	2 871.9	2 675.1	3 785.3
7073	საავადმყოფოების მომსახურება	8 753.6	8 205.8	9 200.0
7074	საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება	1 182.7	1 765.3	2 683.7
7076	სხვა არაკლასიფიცირებული ხარჯები ჯანმრთელობის დაცვის სფეროში	2 641.6	11 052.6	5 896.4
708	დასვენება, კულტურა და რელიგია	30 974.2	21 185.9	32 017.8
7081	მომსახურება დასვენებისა და სპორტის სფეროში	12 010.8	8 078.6	15 491.5
7082	მომსახურება კულტურის სფეროში	15 364.3	10 112.2	12 241.1
7083	ტელე-რადიო მაუწყებლობა და საგამომცემლო საქმიანობა	240.3	199.5	310.6
7086	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა დასვენების, კულტურისა და რელიგიის სფეროში	3 358.9	2 795.6	3 974.6
709	განათლება	25 216.6	24 553.0	39 431.0
7092	ზოგადი განათლება	927.1	1 896.9	5 605.9
7094	უმაღლესი განათლება	4 468.9	4 324.0	5 589.3
7098	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა განათლების სფეროში	19 820.6	18 332.1	28 235.8
710	სოციალური დაცვა	6 553.2	33 637.7	9 834.7
7101	ავადმყოფთა და შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა სოციალური დაცვა	827.9	801.4	870.5
7102	ხანდაზმულთა სოციალური დაცვა	36.0	60.0	76.0
7106	საცხოვრებლით უზრუნველყოფა	3 610.0	2 713.1	3 906.0
7109	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა სოციალური დაცვის სფეროში	2 079.2	30 063.2	4 982.2
სულ		323 799.8	288 957.8	410 431.4

თავი IV

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის მთლიანი სალდო, ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების ცვლილება

მუხლი 9. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის მთლიანი სალდო
განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (-17494,2) ათასი ლარის ოდენობით.

მუხლი 10. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ფინანსური აქტივების ცვლილება
განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ფინანსური აქტივების ცვლილება (-21284.7) ათასი ლარის ოდენობით, მათ შორის:

1. განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ფინანსური აქტივების ზრდა 0 ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)

დასახელება	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის ფაქტი	2021 წლის გეგმა
ფინანსური აქტივების ცვლილება	0.0	0.0	0.0
ზრდა	0.0	0.0	0.0
აქციები და სხვა კაპიტალი	0.0	0.0	0.0

2. განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ფინანსური აქტივების კლება 21284.7 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)

დასახელება	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის ფაქტი	2021 წლის გეგმა
ფინანსური აქტივების ცვლილება	18 136.8	33 529.6	21 284.7
კლება	18 136.8	33 529.6	21 284.7
ვალუტა, დეპოზიტები	18 136.8	12 806.8	21 284.7
აქციები და სხვა კაპიტალი	0.0	20 722.8	0.0

მუხლი 11. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ვალდებულებების ცვლილება

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ვალდებულებების ცვლილება (-3790.5) ათასი ლარის ოდენობით, მათ შორის:

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ვალდებულებათა კლება 3790.5 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)

დასახელება	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის ფაქტი	2021 წლის გეგმა
ვალდებულებების ცვლილება	-2 166.2	-2 508.8	-3 790.5
კლება	2 166.2	2 505.8	3 790.5
სესხები	2 166.2	2 505.8	3 790.5

მუხლი 12. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის პრიორიტეტები და პროგრამები

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის პრიორიტეტები და პროგრამები (ქვეპროგრამები) შემდეგი რედაქციით:

1. წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების განხორციელება

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისათვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ძლიერი წარმომადგენლობითი ორგანოს გამართული ფუნქციონირება, ვინაიდან იგი არის რეგიონის პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებების განმსაზღვრელი, საკანონმდებლო და მაკონტროლებელი ფუნქციების მქონე ხელისუფლების შტო.

1.1. საკანონმდებლო საქმიანობა

კომპეტენციის ფარგლებში საკანონმდებლო საქმიანობის განხორციელება, კონტროლი აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის საქმიანობაზე.

საქართველოსა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კანონმდებლობით განსაზღვრული სხვა უფლებამოსილებების განხორციელება.

2. საარჩევნო გარემოს განვითარება

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს არჩევნების, კონსტიტუციითა და საარჩევნო კანონმდებლობით დადგენილი წესით ვადებში დაგეგმვა და გამართვა. არჩევნების სამართლებრივი, ორგანიზაციული, ფინანსური და ტექნიკური უზრუნველყოფა. საარჩევნო კამპანიის წარმართვა დემოკრატიული და თავისუფალი არჩევნების ჩატარების მიზნით.

2.1. საარჩევნო სისტემის დახვეწა და გაუმჯობესება

საარჩევნო კანონმდებლობის გაუმჯობესების, მასში თანამედროვე მოთხოვნების გათვალისწინების, საარჩევნო ადმინისტრაციის ფუნქციონირებისა და საარჩევნო პროცესის მუდმივი სრულყოფის მიზნით რეკომენდაციების შემუშავება.

საარჩევნო ინსტიტუციის, სამოქალაქო განათლების ხელშეწყობა და საარჩევნო რეფორმების ხელშეწყობა. საარჩევნო ადმინისტრაციის მუშაობის ეფექტურობა, ამომრჩეველთა საარჩევნო უფლებების დაცვა და უზრუნველყოფა.

2.2. არჩევნების ჩატარების უზრუნველყოფა

ადგილობრივ და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან მჭიდრო თანამშრომლობა, მოქალაქეთა საარჩევნო უფლებების უზრუნველყოფა და რეალიზაცია არჩევნების მომზადებასა და ჩატარებასთან დაკავშირებული ურთიერთობების დარეგულირება. დემოკრატიული და სამართლიანი არჩევნების გამართვა.

3. აღმასრულებელი ხელისუფლების უფლებამოსილების განხორციელების ხელშეწყობა

რეგიონის ინსტიტუციური განვითარებისათვის მნიშვნელოვანია აღმასრულებელი ორგანოს გამართული ფუნქციონირება.

3.1. მთავრობის უფლებამოსილების განხორციელების ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის მიერ აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში აღმასრულებელი ხელისუფლების განხორციელების პირობების შექმნა;

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის აღმასრულებელი ხელისუფლების დაწესებულებათა საქმიანობის კოორდინაციისა და კონტროლის განხორციელება;

მთავრობის საქმიანობის ორგანიზაციული, სამართლებრივი და ინფორმაციულ-ანალიტიკური უზრუნველყოფა;

მთავრობის მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებათა შესრულების კონტროლის განხორციელება.

მთავრობის თავმჯდომარის თანამშრომლობის ხელშეწყობა სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმმართველობის დაწესებულებებთან.

4. რეგიონის ფინანსური რესურსების მართვა და საინვესტიციო გარემოს ხელშეწყობა

ეფექტიანი და გამჭვირვალე საბიუჯეტო პროცესის ჩამოყალიბება, რომელიც უზრუნველყოფს საჯარო ფინანსების მოქნილ მართვას, სექტორში გამჭვირვალობისა და ანგარიშვალდებულების სისტემის ჩამოყალიბებას, აგრეთვე სახელმწიფო სახსრების ეკონომიურ და ეფექტიანად ხარჯვაზე მონიტორინგს.

ელექტრონული ხაზინის ძირითადი ექსპლუატაცია. რეგიონში ხელსაყრელი ეკონომიკური გარემოს შექმნისა და მდგრადი ეკონომიკური განვითარების მიზნით წინადადებების შემუშავება. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ქონების გამჭვირვალედ და ეფექტიანად მართვა, მისი სრულყოფილად აღრიცხვა, მოვლა-პატრონობა და პრივატიზაცია. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის წილობრივი მონაწილეობით მოქმედ საზოგადოებების მართვა. რეგიონის, მუნიციპალიტეტებისა და დასახლებების სივრცითი, ქალაქმშენებლობითი და დაგეგმარების დოკუმენტების შედგენა. ტურისტული

ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა. დამწყები და განვითარებადი ბიზნესის ხელშეწყობა. ბიზნეს ინტერესების დაცვა და ექსპორტის ხელშეწყობა. საფრთხის შემცველი ობიექტების მონიტორინგი და მართვა.

4.1. ფინანსების, ეკონომიკური პოლიტიკისა და ქონების სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე საფინანსო სისტემის მართვა და საფინანსოსაბიუჯეტო პოლიტიკის რეგულირება.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტით გათვალისწინებული ღონისძიებების შეუფერხებელი დაფინანსების უზრუნველყოფა.

რეგიონის სოციალურ-ეკონომიკური კეთილდღეობის გაზრდის მიზნით ეკონომიკური პოლიტიკის ეფექტიანად შემუშავება და წარმართვა.

ავტონომიურ რესპუბლიკაში სამშენებლო საქმიანობის პოლიტიკის განხორციელება; სივრცით-ტერიტორიული დაგეგმარების დოკუმენტების შემუშავების პროცესის წარმართვა.

4.2. რეგიონში ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა

რეგიონის საინვესტიციო-საპრივატიზაციო პროცესის სრულყოფა; რეგიონის, როგორც საინვესტიციოდ მიმზიდველი ადგილის ცნობადობის ამაღლება; ქონების მართვისა და პრივატიზების პროცესის ეფექტური ადმინისტრირება.

4.2.1. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისა და ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული სახელმწიფო ქონების მართვა

შენობა-ნაგებობების, მიწის ნაკვეთების (სასოფლო-სამეურნეო და არასასოფლო-სამეურნეო) და ხაზობრივი ნაგებობების აგეგმვის სავსე და კამერალური სამუშაოების შეძენა; ელექტრონული აუქციონების განცხადების განთავსებისა და ვაჭრობის პროცესის უზრუნველყოფის მომსახურების შეძენა; აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონებების დაცვის მიზნით დარაჯების (ყარაულები) დროებით სამუშაოზე აყვანა; აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონებების სხვადასხვა ორგანიზაციებისგან დაცვითი მომსახურების სახელმწიფო შესყიდვა; სახელმწიფო ქონებისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ქონების საბაზრო ღირებულებისა და საიჯარო ღირებულების დადგენა; სახელმწიფო ქონებისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ქონების მოვლა-პატრონობა და შენახვა.

4.2.2. რეგიონის საინვესტიციო პოტენციალის პრომოუშენი აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საინვესტიციო პოტენციალის ცნობადობის გაზრდა. რეგიონისა და მისი საინვესტიციო პოტენციალის შესახებ საპრომოუშენო მასალების მომზადება.

საპრომოუშენო მასალის შექმნა აუდიო-ვიდეო, კომპიუტერული გრაფიკის გამოყენებით და მათი რეკლამირება ინტერნეტის საშუალებით.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საკუთრებაში არსებული საინვესტიციო ქონების აღწერა (რეესტრი) და პროგრამული უზრუნველყოფის შექმნა.

რეგიონის შიგნით და გარეთ საინვესტიციო ღონისძიებების ორგანიზება, მონაწილეობის უზრუნველყოფა და რეგიონის საინვესტიციო პოტენციალის წარმოჩენა.

4.3. ქალაქმშენებლობითი და სივრცითი მოწყობის პროგრამა აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიების ურბანული განვითარების ხელშეწყობა;

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული მუნიციპალიტეტების ურბანული განვითარებისა და ქალაქმშენებლობითი დოკუმენტების შედგენა და განახლება. მთის კურორტებისა და ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა.

4.4. ეკონომიკური ობსერვატორია

ეკონომიკური ობსერვატორიის მისიაა აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სამთავრობო უწყებების საქმიანობის ეფექტიანობის ზრდის ხელშეწყობა მისი ჩართულობით საჯარო პოლიტიკის დაგეგმვის, განხორციელების და შედეგების შეფასების პროცესში.

საჯარო პოლიტიკის დაგეგმვის ეტაპზე ობსერვატორიის როლი განისაზღვრება გადაწყვეტილების მიმღებ პირთათვის თითოეული ეკონომიკური სექტორის განვითარების შემაფერხებელი ფაქტორებისა და აუთვისებელი შესაძლებლობების შესახებ ინფორმაციის მიწოდებით, რაც თავის მხრივ, უზრუნველყოფილი იქნება ჩატარებული ტექნიკურ-ეკონომიკური კვლევების შედეგად. ასევე, მოთხოვნის შესაბამისად, ახალი საბიუჯეტო პროგრამის ინიცირების დროს კონკრეტული პროგრამის საჭიროების კვლევის ჩატარება და რეკომენდაციების მომზადება.

საჯარო პოლიტიკის განხორციელებისა და შედეგების შეფასების პროცესში ობსერვატორიის ჩართულობა ითვალისწინებს მოთხოვნის შესაბამისად, საბიუჯეტო პროგრამების განხორციელების პროცესის მონიტორინგს და შესაბამისი ანგარიშების მომზადებას.

4.5. სახაზინო მომსახურება ელექტრონული ხაზინის ძირითადი ექსპლუატაცია.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯვითი ნაწილის აღსრულება, მისი შემოსულობების და გადასახდელიების ზუსტი და ოპერატიული აღრიცხვა.

ბიუჯეტის ოპერატიული, ყოველთვიური, ყოველკვარტალური და წლიური ანგარიშების მომზადება.

4.6. დამწყები და განვითარებადი ბიზნესის ხელშეწყობა

ინკუბირებული კომპანიების საქმიანობის ხელშეწყობა-მონიტორინგი და ბიზნესის განვითარებისათვის საჭირო სერვისების და რესურსების მიწოდება. 4.7. ბიზნეს ინტერესების დაცვა და ექსპორტის ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სავაჭრო-სამრეწველო პალატის წევრების ინტერესების დაცვა ადგილობრივ და ცენტრალურ ხელისუფლებაში. სერვისების დახვეწა, ბიზნესმენებისა და ინვესტორების საქმიანობისათვის ხელშეწყობა. აჭარის რეგიონის ბიზნეს გარემოს გაუმჯობესება.

4.8. საფრთხის შემცველი ობიექტებისათვის მომსახურების მიწოდება და მართვა

საფრთხის შემცველი ობიექტების ტექნიკური დიაგნოსტიკების ჩატარება, სამშენებლო მასალებსა და პროდუქციაზე გამოცდების ჩატარება.

ოპერატიული დიაგნოსტიკების მონაცემებით საექპლუატაციო-ტექნიკური დოკუმენტაციის ანალიზი; ობიექტის შემოწმება ურღვევი მეთოდით - (ვიზუალურ გაზომვითი მეთოდი, ძირითადი მეტალისა და შენადული ნაკერების დეფექტოსკოპია, სისქემზომი კონტროლი); მასალის მექანიკური თვისებებისა და შემადგენლობის გამორკვევა; სიმტკიცესა და სიმკვრივეზე შემოწმებითი გათვლების შესრულება და გამოცდა დატვირთვით; გამოვლენილი დეფექტების ანალიზი, მათი მიზეზების დადგენა, განსაზღვრული პარამეტრების დაზუსტება. მზა ბეტონის სიმტკიცის განსაზღვრა კუმშვაზე, ბეტონის საკედლე ქვების, ბეტონის ფილების (ტროტუარებისათვის), სიმტკიცის განსაზღვრა კუმშვაზე, არამადნეული მასალების, მოსაპირკეთებელი და საგზაო მასალების ხარისხის შემოწმება; ბეტონის ხარისხის შემოწმება ურღვევი მეთოდით; ბეტონში არმატურის დიამეტრისა და ბადურის განლაგების განსაზღვრა. ნივთის მფლობელის/ინსპექტირების ორგანოს მოთხოვნის შემთხვევაში, სხვადასხვა დანადგარ მოწყობილობების (მათი ცალკეული კომპონენტების) მწარმოებლის/დამამზადებლის მიერ დადგენილ პარამეტრებთან შესაბამისობის გამოკვლევა და შესაბამისი დოკუმენტაციის მომზადებისა და გაცემის უზრუნველყოფა მოქმედი კანონმდებლობით დადგენილი წესით, საკვლევ-სამიეზო სამუშაოების განხორციელება, მიწისა და შენობა ნაგებობების აზომვითი ნახაზების შედგენა.

4.9. საწარმოთა მართვა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის წილობრივი მონაწილეობით მოქმედ საზოგადოებების ქონების, დებიტორული და კრედიტორული მოთხოვნების მოძიება, ინვენტარიზაცია, განკარგვა, ქონების დაცვა, რეგისტრაცია, დავალიანების წარმოშობის საფუძვლის არსებობის შემთხვევაში სასამართლო დავის წარმოება, პარტნიორის უფლებამოსილებების განხორციელება.

5. ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტის სტრატეგიული გეგმის მიხედვით, დეპარტამენტის 2021-2024 წლების საშუალოვადიანი პრიორიტეტი ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობაა, რაც გულისხმობს ტურიზმისა და კურორტების სფეროში ეფექტური პოლიტიკის გატარებას და რეგიონის ტურიზმისა და კურორტების განვითარების ხელშეწყობას, რეგიონის ტურისტული შესაძლებლობების გამოვლენას, ტურისტული პროდუქტების გამრავალფეროვნებას და რეგიონის ცნობადობის გაზრდას საერთაშორისო და შიდა ბაზარზე, ურთიერთთანამშრომლობითა და ინოვაციური ინიციატივებით პარტნიორებისა და დაინტერესებული პირების დახმარებას ხარისხის სტანდარტის ამაღლებაში.

5.1. ტურიზმისა და კურორტების სფეროს მართვა და დარგის ეფექტიანი განვითარების ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე ტურიზმისა და კურორტების სფეროში ერთიანი პოლიტიკის გატარება და დარგის საჭიროებებზე მორგებული გადაწყვეტილებების მიღება.

ქვეყანაში ტურიზმისა და კურორტების სფეროს ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის ფორმირებასა და განხორციელებაში მონაწილეობა;

ტურიზმისა და კურორტების სფეროებში განსახორციელებელი პროგრამების შესრულების კოორდინაცია და მართვა.

რეგიონში დარგის განვითარებასთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებების მისაღებად საჭირო მონაცემების მოგროვება და ანალიზი.

5.1.1. ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტის მართვა

ქვეყანაში ტურიზმისა და კურორტების სფეროს ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის ფორმირებასა და განხორციელებაში მონაწილეობა;

ტურიზმისა და კურორტების სფეროებში განსახორციელებელი პროგრამების შესრულების კოორდინაცია და მართვა.

5.1.2. დარგის საჭიროებებისა და განვითარების პოტენციალის კვლევა და სტატისტიკის წარმოება

რეგიონში დარგის განვითარებასთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებების მისაღებად საჭირო

მონაცემების მოგროვება და ანალიზი.

ადგილობრივი ტურისტული ბაზრის კვლევა, ტურისტების ვიზიტის აღწერა, მათი კმაყოფილების დონისა და მოთხოვნების კვლევა; სტატისტიკური ანალიზი.

5.2. აჭარის ტურისტული მარკეტინგი ადგილობრივ და საერთაშორისო ბაზარზე რეგიონის, როგორც ტურისტული დანიშნულების ადგილის ცნობადობის ამაღლება;

რეგიონის ტურისტული პოტენციალის პოპულარიზაცია ქვეყნის შიდა და საერთაშორისო ბაზარზე;

5.2.1. რეგიონის, როგორც ტურისტული დანიშნულების ადგილის მარკეტინგი საერთაშორისო ბაზრებზე

საერთაშორისო ბაზარზე რეგიონის, როგორც ტურისტული დანიშნულების ადგილის მარკეტინგი და რეკლამირება;

მიზნობრივ ბაზრებზე პირდაპირი სარეკლამო და პიარ კამპანიების წარმოება სატელევიზიო რეკლამის, ინტერნეტ რეკლამის, ბეჭდური მედიის, გარე რეკლამისა და სხვა სარეკლამო საშუალებების გამოყენებით საერთაშორისო ტურისტულ გამოფენებში, კონფერენციებში, სემინარებში, ფესტივალებსა და სამუშაო შეხვედრებში მონაწილეობა, ასევე აჭარის რეგიონის ტურისტული შესაძლებლობების წარმოჩენის მიზნით საზღვარგარეთის ქვეყნებში პრეზენტაციებისა და სხვა სამუშაო შეხვედრების ორგანიზება რეგიონის პოპულარიზაციის მიზნით, სარეკლამო-საინფორმაციო და საპრომოციო პროდუქციის გავრცელება; სარეკლამო-საინფორმაციო ტურების ორგანიზება საზღვარგარეთის ქვეყნებიდან; 5.2.2. რეგიონის ტურისტული პოტენციალის რეკლამირება ქვეყნის შიგნით შიდა მომხმარებლებზე გათვლილი მარკეტინგული და სარეკლამო კამპანიის წარმოება; შიდა ტურიზმის წახალისების მიზნით სარეკლამო-საინფორმაციო ტურების ორგანიზება;

სხვადასხვა მარკეტინგული არხის საშუალებით რეგიონის ტურისტული პოტენციალის რეკლამირება ქვეყნის შიდა ბაზარზე. სპეციალური პიარ-მარკეტინგული აქტივობების ორგანიზება.

5.2.3. რეგიონის ტურისტული პოტენციალის პოპულარიზაციისათვის საჭირო მასალების დამზადება სარეკლამო-საინფორმაციო პროდუქციის მომზადება და გავრცელება. 5.3. ტურისტული პროდუქტებისა და სერვისების განვითარება რეგიონის ტურისტული პროდუქტების განვითარება და მომსახურების ხარისხის ამაღლება. რეგიონში არსებული ტურისტული პროდუქტების განვითარება და ახალი პროდუქტების შექმნა.

ტურიზმის დარგში დასაქმებულთა კვალიფიკაციის განვითარება და ტურიზმის შესახებ საზოგადოებრივი ცნობიერების ამაღლება.

ტურისტული მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესება; სრულყოფილი ინფორმაციითა და ხარისხიანი მომსახურებით ტურისტების უზრუნველყოფა.

5.3.1. სრულყოფილი ინფორმაციითა და ხარისხიანი მომსახურებით ტურისტების უზრუნველყოფა. ტურისტული საინფორმაციო ცენტრების თანამშრომლების გადამზადება; ტურისტული პროდუქტების განვითარების სააგენტოს მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესება; ტურისტულ-საინფორმაციო ცენტრების მოდერნიზაცია - განახლება;

სოფლის ტურიზმის თემატიკის საერთაშორისო გამოფენებში, კონფერენციებსა და ღონისძიებებში მონაწილეობის მიღება.

5.3.2. ტურისტული პროდუქტების განვითარება და დივერსიფიკაცია.

არსებული ტურისტული პროდუქტების განვითარება და ახალი პროდუქტების შექმნა.

ახალი ტურისტული მარშრუტების მარკირება და მათი განვითარების ხელშეწყობა, მარშრუტების რუკების, ბროშურებისა და სხვა მასალების ბეჭდვა; ტურისტულ ობიექტებში საინფორმაციო სტენდებისა და ელექტრონული რუკების განთავსება, მასშტაბური გაცნობითი-სარეკლამო ტურების და აქტივობების ორგანიზება მაღალმთიანი აჭარის მარშრუტებზე.

5.3.3. ტურიზმის დარგში სერვისის განვითარების ხელშეწყობა.

რეგიონის ტურიზმის დარგის წარმომადგენლებთან მჭიდრო თანამშრომლობით დარგში დასაქმებულთა კვალიფიკაციისა და უნარ-ჩვევების მხრივ არსებული საჭიროებებისთვის მიზანმიმართული ტრენინგების დაგეგმვა და განხორციელება.

ტურიზმის სექტორში დასაქმებულთათვის სხვადასხვა სასწავლო აქტივობის ორგანიზება ტურიზმის მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესების მიზნით.

საინფორმაციო ბროშურის შექმნა დამზადება და ტურიზმის ინდუსტიაში წლის საუკეთესო სერვისების მიმწოდებელი ობიექტების დაჯილდოება

5.4. რეკრეაციული ადგილების მოვლა-შენახვა

მოსახლეობისა და დამსვენებელთა გაჯანსაღების, დასვენების ეფექტური პირობების უზრუნველყოფისათვის საკურორტო ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაფართოება. ბულვარის ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებისათვის საჭირო ღონისძიებების განხორციელება. დასვენებისა და ტურიზმის თანამედროვე მოთხოვნების შესაბამისი პირობების შექმნა. შემუშავებულია ბათუმის ბულვარის განაშენიანების გეგმა.

5.5. მცირე და საშუალო ტურისტული ბიზნესის მხარდაჭერის პროგრამა

აჭარის რეგიონში მცირე და საშუალო ტურისტული ობიექტების ინფრასტრუქტურის მოწესრიგებისა და ტურისტული მომსახურების გაუმჯობესების მიზნით შერჩეული ბანკების მიერ სესხების გაცემა. შერჩეული კომერციული ბანკები საკრედიტო რისკების გათვალისწინებით მოახდენს ტურისტული ბიზნესით დაკავებული მცირე და საშუალო ბიზნეს სუბიექტების დაფინანსებას. ტურისტულ ბიზნესად ჩაითვლება საქმიანობა, რომელიც უკავშირდება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ საზღვრებში საზოგადოებრივი კვების ობიექტის (კაფე, რესტორანი, ბისტრო, ბარი, სასადილო და სხვა), სასტუმროს (არაუმეტეს 50 ნომრიანი, მ.შ. საოჯახო ტიპის), გასართობი ობიექტის (ღამის კლუბი, დისკოთეკა, საბილიარდო, ბუნგალო და სხვა) მოწყობას (მშენებლობა, რეკონსტრუქცია, რემონტი) და სხვა ტურისტულ საქმიანობას. საკრედიტო რესურსი განისაზღვრება 6 მლნ. ლარის ოდენობით, წლიური საპროცენტო განაკვეთი შეადგენს 15%-ს. სესხის მაქსიმალური ოდენობა განისაზღვრა 200 000 ლარით და სესხი გაიცემა არაუმეტეს 7 წლის ვადით. ბიზნეს სუბიექტი პირველი სამი წლის განმავლობაში გადაიხდის დადგენილი სესხის საპროცენტო განაკვეთის 3%-ს. ხოლო სხვაობა სუბიექტის მიერ ასანაზღაურებელ და დადგენილ საპროცენტო განაკვეთებს შორის - 12 % სამი წლის განმავლობაში ანაზღაურდება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტროს მიერ ბანკიდან წარმოდგენილი მოთხოვნის საფუძველზე.

6. ინფრასტრუქტურის განვითარება

აჭარის ტერიტორიები გამოირჩევა სხვადასხვა ტიპის ურბანული განვითარებით. რეგიონი ხასიათდება როგორც შავი ზღვის სანაპირო ზოლის, ასევე შიგამთიანი და მაღალმთიანი ლანდშაფტითა და შესაბამისი ხასიათის დასახლებებით.

რეგიონის მდგრადი და ჰარმონიული განვითარების უზრუნველსაყოფად ერთ-ერთ მნიშვნელოვან საკითხს წარმოადგენს გამართული ინფრასტრუქტურის შექმნა, მოვლა და მისი განვითარება. გამართული საგზაო, საინჟინრო-კომუნალური და ენერგოუზრუნველყოფის ინფრასტრუქტურის შექმნისადმი ხელშეწყობა დარგში სახელმწიფო პოლიტიკის გატარების მნიშვნელოვან პრიორიტეტს წარმოადგენს.

2005 წლიდან დღემდე ჩვენს რეგიონში აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის დადგენილებით განსაზღვრული საავტომობილო გზების ნუსხიდან არა ერთ საავტომობილო გზას ჩაუტარდა რეაბილიტაცია, თუმცა ჯერ კიდევ არსებობს ბევრი საავტომობილო გზა, რომელიც საჭიროებს აუცილებელ სარეაბილიტაციო ღონისძიებებს. შესაბამისად, საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოების მოთხოვნებისა და მოსახლეობის ინტერესების გათვალისწინებით საჭიროა გზების კეთილმოწყობა, საგზაო ინფრასტრუქტურის განვითარება, საავტომობილო გზების გამტარუნარიანობის გაზრდა, მოძრაობის ორგანიზაციის გაუმჯობესება, რაც საზოგადოებისათვის ეკონომიკური აქტივობების გაზრდისა და მოსახლეობის კეთილდღეობის წინაპირობაა.

6.1. საავტომობილო გზების სისტემების მართვა

საავტომობილო გზების სისტემების ფუნქციონირების ორგანიზება, მართვა, ტექნიკური ზედამხედველობა და კონტროლი.

6.2. საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა

ადგილობრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზების და საგზაო კომუნიკაციების რეაბილიტაცია, მოვლა-შენახვა, მოდერნიზაცია და განვითარება.

ადგილობრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზებისა და საგზაო კომუნიკაციების რეაბილიტაცია-განვითარება და მოვლა-შენახვა, ხიდებისა და სხვა ხელოვნური ნაგებობების მშენებლობა-რეაბილიტაცია, ადმინისტრაციულ და საკურორტო ცენტრებთან, ისტორიულ და კულტურულ ძეგლებთან მისასვლელი გზების შეკეთება-რეაბილიტაცია, მოდერნიზაცია და განვითარება.

6.3. საინჟინრო და კომუნალური ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე გადაუჭრელი საინჟინრო და კომუნალური ინფრასტრუქტურის პროექტების განხორციელება, რომელთა მიმართ არსებობს მაღალი საზოგადოებრივი ინტერესი და რომელთა გადაწყვეტა უზრუნველყოფს ურბანული, ინფრასტრუქტურული და სოციალური საკითხების მოგვარებას.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული მაღალმთიანი დასახლებების გაზიფიკაცია. შუახევი (ხიჭაურის დასახლება) - გოდერძის უღელტეხილის მონაკვეთზე საშუალოწნევიანი გაზსადენის მშენებლობა.

7. ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების სფეროს ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო დებულების, დასახული პრიორიტეტისა და თავისი კომპეტენციის ფარგლებში ახორციელებს: აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე არსებული საჯარო სკოლების მშენებლობა/რეაბილიტაციას და ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებას, ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების ხელშეწყობის მიზნით ატარებს კონკურსებსა და ოლიმპიადებს, მონაწილეობს

ეროვნული სასწავლო გეგმის დანერგვაში, აფინანსებს სტუდენტებს, ხელს უწყობს ახალ მოთხოვნებზე ორიენტირებული პროფესიული განათლების ფორმირებას, სახელოვნებო განათლებას, სპორტული ინფრასტრუქტურის განვითარებას. ახორციელებს კულტურულ და სპორტულ ღონისძიებებს, რაც მიზნად ისახავს რეგიონში კულტურული და ჯანსაღი ცხოვრების ხელშეწყობას და გაუმჯობესებას.

7.1. განათლების მართვა, კულტურისა და სპორტის სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე განათლების, კულტურისა და სპორტის სფეროში ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის გატარება მიზნად ისახავს გამოავლინოს განათლების, კულტურისა და სპორტის სფეროებში პრობლემები და ნაკლოვანებები. პრობლემის აღმოსაფხვრელად დასახოს პრიორიტეტები და განახორციელოს ის ღონისძიებები, რომლებიც დაეხმარება და ხელს შეუწყობს მათ განვითარებას და პოპულარიზაციას.

7.2. განათლების ხელშეწყობა და ხარისხის გაუმჯობესება

განათლების, კულტურისა და სპორტის სფეროში საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელებაში ხელშეწყობა.

კანონმდებლობით მინიჭებული უფლებამოსილების ფარგლებში კონტროლი საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ დამტკიცებული ეროვნული სასწავლო გეგმების, სტანდარტების და სპეციალური საგანმანათლებლო პროგრამების შესრულებაზე მის სამოქმედო ტერიტორიაზე არსებულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებში;

საინფორმაციო ბანკის შექმნა სამოქმედო ტერიტორიაზე არსებულ ზოგადსაგანმანათლებლო, პროფესიულ-საგანმანათლებლო, სკოლისგარეშე სახელოვნებო და სასპორტო დაწესებულებების მატერიალურ-ტექნიკური, ადამიანური და ფინანსური რესურსების შესახებ;

ხელშეწყობა სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების სახელმწიფო სტანდარტებისა და პროგრამების, მათ შორის, სასკოლო მზაობის საგანმანათლებლო სახელმწიფო სტანდარტისა და პროგრამის პილოტირებას, დანერგვასა და მონიტორინგს;

7.3. საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება, ინვენტარით აღჭურვა და საჯარო სკოლის მოსწავლეების ტრანსპორტით უზრუნველყოფა

საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის კეთილმოწყობა ხელს შეუწყობს სამუშაო და სასწავლო პირობების გაუმჯობესებას, უსაფრთხო და კომფორტული გარემოს შექმნას ზოგადი განათლების მიღებასა და სასწავლო-აღმზრდელობითი პროცესის ხარისხის ამაღლებას.

განათლების სისტემაში მიმდინარე რეფორმების ერთ-ერთ ძირითად პრიორიტეტს წარმოადგენს ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება, ინვენტარით აღჭურვა და სკოლის საბიბლიოთეკო ფონდის განახლება, რაც დღემდე ეტაპობრივად ხორციელდება.

საჯარო სკოლის მოსწავლეებისათვის ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელმისაწვდომობის გაზრდა.

7.3.1. საჯარო სკოლების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება

საჯარო სკოლებში სამუშაო და სასწავლო პირობების გაუმჯობესება და მოსწავლეებისათვის უსაფრთხო და კომფორტული გარემოს შექმნა.

18 საჯარო სკოლის შენობის/სპორტული დარბაზის მშენებლობა, 41 საჯარო სკოლის რეაბილიტაცია, 27 საჯარო სკოლის სამშენებლო-სარეაბილიტაციო სამუშაოების საპროექტოსახარჯთაღრიცხვო დოკუმენტაციის შესყიდვა, სკოლებში მზის ელექტრო პანელების პროექტირება და მონტაჟი.

7.3.2. საჯარო სკოლების მატერიალური ბაზის გაუმჯობესება

„საგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტორიზაციის დებულებისა და საფასურის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2010 წლის 1 ოქტომბრის N 99/ნ ბრძანებით დამტკიცებული დებულების მე-4 მუხლის პირველი პუნქტის „ა.ბ. და ა.დ“ ქვეპუნქტის თანახმად ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულების ავტორიზაციის სტანდარტის დასაკმაყოფილებლად ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებას უნდა ჰქონდეს სათანადო ინვენტარითა და ლაბორატორია/ლაბორატორიებით აღჭურვილი საკლასო ოთახები, კერძოდ, მოსწავლეთა ინდივიდუალურ საჭიროებებს მორგებული მერხებით და სხვა აუცილებელი მატერიალური საშუალებებით. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე არსებული 20 საჯარო სკოლა აღიჭურვება სასკოლო ინვენტარით და ტექნიკით, ასევე 5 საჯარო სკოლა მიიღებს ლაბორატორიული უზრუნველყოფის პროგრამას, 15 საჯარო სკოლის ბიბლიოთეკა შეივსება ქართველი და მსოფლიო კლასიკოსების, საბავშვო, საყმაწვილო, შემეცნებითი ხასიათისა და სხვა სახის ლიტერატურით, 4 სკოლა აჭარაში აღიჭურვება ტექნოლოგიებით, 10 საჯარო სკოლა მიიღებს სპორტულ ინვენტარს (მაგიდის ჩოგბურთის კომპლექტი, ფეხბურთის, კალათბურთის, ფრენბურთის აღჭურვილობა, სხვ.) საჭიროების მიხედვით, 10 სკოლა აღიჭურვება მუსიკალური ინსტრუმენტების კომპლექტით (პიანინო, გიტარა, დასარტყამი და სასულე ინსტრუმენტები და სხვ.), რემოდელირებული იქნება 1 საჯარო სკოლის ბიბლიოთეკა,

7.3.3. საჯარო სკოლის მოსწავლეების ტრანსპორტით უზრუნველყოფა
საჯარო სკოლის მოსწავლეებისათვის ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელმისაწვდომობის გაზრდა. სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის (განსაკუთრებით მაღალმთიან რეგიონებში) და მოსწავლეთა უსაფრთხოდ გადაადგილების პრობლემებმა (ცენტრალური მაგისტრალის გასწვრივ, ტყიანი ადგილები სოფლებს შორის, სადაც გარეული ცხოველების საშიშროებაა, მდინარეებზე გადასასვლელები და ა.შ.) წარმოშვა მათი საცხოვრებელი ადგილიდან სკოლამდე ტრანსპორტით გადაადგილების საჭიროება.

ამასთან, აჭარის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე რეგისტრირებული მოსწავლეები, რომელთაც აღენიშნებათ განვითარების შეფერხება, სენსორული, ქცევისა და ემოციური დარღვევები, საჭიროებენ ტრანსპორტირებას სსიპ ქალაქ ქუთაისის N45 საჯარო სკოლაში (სკოლა-პანსიონი), რომელიც ახორციელებს სპეციალურ პროგრამებს ყრუ და სმენადაქვეითებული მოსწავლეებისათვის.

7.4. აჭარაში მოქმედი სახელმწიფო უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების სამეცნიეროკვლევითი საქმიანობის ხელშეწყობა და ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება
აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე არსებულ ოთხ უმაღლეს სასწავლებელზე სამეცნიერო-კვლევითი მუშაობის ხელშეწყობა, უმაღლესი პროფესიული, საბაკალავრო და სამაგისტრო პროგრამების განხორციელების ხელშეწყობა, მატერიალურტექნიკური ბაზისა და ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება.

7.5. საჯარო სკოლების საპანსიონო მომსახურება, გაძლიერებული (მათემატიკა) და ინკლუზიური სწავლების ხელშეწყობა

ბავშვთა კეთილდღეობის რეფორმის ფარგლებში სახელმწიფოს პრიორიტეტია საპანსიონო მომსახურების დაწესებულებების ბენეფიციარი მოსწავლეების დაბრუნება ბიოლოგიურ ოჯახებში, ან განთავსება ალტერნატიულ ოჯახურ გარემოსთან მიახლოებულ სერვისებში (საოჯახო ტიპის სახლები) და აქცენტი აღებულია გაძლიერებული სწავლების დანერგვაზე, შესაბამისად მიზანშეწონილია გარდამავალ ეტაპზე შეჩერდეს პანსიონებში მოსწავლეთა მიღება.

საჯარო სკოლები, რომლებიც ახორციელებენ საპანსიონო მომსახურებას, ბავშვების საცხოვრებელი მატერიალური ბაზის კეთილმოწყობის აუცილებლობა და სასწავლო გარემოს სტანდარტებთან მისადაგება; ხარისხიანი ზოგადი განათლების მიღების უზრუნველყოფა; ყველა მოსწავლეს, მიუხედავად სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობისა, უფლება აქვს მიიღოს ხარისხიანი განათლება კომფორტულ და ესთეტიურ პირობებში, რაც მოსწავლეს მისცემს ეკონომიკური, სოციალური და კულტურული უფლებების რეალიზაციის საშუალებას.

მათემატიკის გაძლიერებული, ინტენსიური შესწავლა თანამედროვე, საერთაშორისო დონეზე აპრობირებული მეთოდებით.

ფიზიკური, ინტელექტუალური, სოციალური, ემოციური, ლინგვისტური თუ სხვა მდგომარეობის გამო სწავლასთან დაკავშირებული სირთულეების მქონე მოსწავლეებისთვის მაღალი ხარისხის განათლების მისაღებად შესაბამისი პირობების შექმნა.

7.6. ზოგადი და პროფესიული განათლება

განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდა, სწავლის ხარისხის ამაღლება და განათლების სისტემაში მიმდინარე რეფორმების ხელშეწყობა.

მაღალმთიანი მუნიციპალიტეტების (ქედა, შუახევი, ხულო) საჯარო სკოლებში მასწავლებელთა დეფიციტის აღმოფხვრა და ზოგადი განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდა. სწავლისა და სწავლების მოტივაციის ამაღლება.

ჩატარდება ტრენინგ-მოდულები აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სამოქმედო ტერიტორიაზე არსებული საჯარო პროფესიული სასწავლებლების პედაგოგებზე.

7.6.1. ვასწავლოთ მომავალი წარმატებისთვის

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მუნიციპალიტეტების (ქედა, შუახევი, ხულო) საჯარო სკოლებისათვის კონკურსის წესით შეირჩევა და დასაქმდება არაუმეტეს 30 მასწავლებელი.

განხორციელდება სოციალურად დაუცველი ოჯახების მოსწავლეებისათვის პლანშეტური კომპიუტერების გადაცემა. წარმატებული მასწავლებლების წახალისება.

7.6.2. კონკურსები და ოლიმპიადები განათლების ხარისხის ამაღლება. მოსწავლეთა სწავლის მოტივაციის გაზრდა.

სასკოლო ცხოვრების გამრავალფეროვნება, სასკოლო კლუბების განვითარების ხელშეწყობა, მოსწავლეების ჩართულობა სხვადასხვა სასკოლო აქტივობებში - ოლიმპიადები, კონკურსები, ექსკურსიები, ლიტერატურული მარათონი და სხვ. და სასწავლო გარემოს გაუმჯობესება.

7.6.3. პროფესიული განათლების ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე განთავსებულ საჯარო პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებაში დასაქმებული მასწავლებლის პროფესიული

განვითარების ხელშეწყობა.

7.7. უწყვეტი განათლება

ქართული (ქართული ენის არმცოდნე მოქალაქეებისათვის), აფხაზური და უცხო ენების, TOEFL-ის გამოცდისათვის მოსამზადებელი კურსების, კომპიუტერული უნარ ჩვევების შესწავლა, ასევე უსინათლოთათვის და შშმ პირთათვის კომპიუტერული უნარ ჩვევების შესწავლა; აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საჯარო და კერძო სკოლების მასწავლებელთა პროფესიული განვითარება; ინკლუზიური განათლების ხელშეწყობა; ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირების სწავლება; სკოლის ადმინისტრაციისა და კლასის დამრიგებელთა პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა, კლასკომპლექტში მუშაობის სპეციფიკის გაცნობა და დანერგვა.

7.8. უმაღლესი განათლება

განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდა, სწავლის ხარისხის ამაღლება და განათლების სისტემაში მიმდინარე რეფორმების ხელშეწყობა.

უმაღლესი განათლება ხელმისაწვდომია სოციალურად დაუცველ, ობოლ, მრავალშვილიან ოჯახთა და მაღალმთიანი რეგიონის ბენეფიციართათვის, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებისა და იმ პირებისათვის, რომლის მშობელსაც მინიჭებული აქვს მარტოხელა მშობლის სტატუსი. სამეცნიერო ღონისძიებებში მონაწილეობა/ღონისძიებების ორგანიზების ხელშეწყობა.

უმაღლესი განათლების ტექნიკურ და საბუნებისმეტყველო მიმართულების ხელმისაწვდომია სოციალურად დაუცველ, ობოლ, მრავალშვილიან ოჯახთა და მაღალმთიანი რეგიონის ბენეფიციართათვის, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირსა და იმ პირებისათვის, რომლის მშობელსაც მინიჭებული აქვს მარტოხელა მშობლის სტატუსი. უმაღლესი განათლების ხელმისაწვდომობა საზღვარგარეთ;

7.8.1. სტუდენტთა დახმარება დაფინანსდება სხვადასხვა კატეგორიის საშუალოდ 1 280 სტუდენტის სწავლა.

7.8.2. უმაღლესი განათლების ხელშეწყობა

მოეწყობა საშუალოდ 3 კონფერენცია, საშუალოდ სამეცნიერო ღონისძიებაში 8 ბენეფიციარის მონაწილეობა, საშუალოდ 4 სეზონური სკოლა, ითარგმნება/დაიბეჭდება საშუალოდ 3 უცხოენოვანი სამეცნიერო ლიტერატურა.

7.8.3. ტექნიკური და საბუნებისმეტყველო მიმართულებების ხელშეწყობა

დაფინანსდება ტექნიკური და საბუნებისმეტყველო მიმართულების საშუალოდ 10 ბენეფიციარი.

7.8.4. სწავლა საზღვარგარეთ უმაღლესი განათლების ხელშეწყობა.

სტუდენტებზე, რომლებიც სწავლობენ ევროკავშირის წევრ ქვეყნებში, გაერთიანებული სამეფოს, ამერიკის შეერთებულ შტატებში, კანადაში, ავსტრალიაში, იაპონიაში, შვეიცარიაში და ნორვეგიაში უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებაში მეორე საფეხურის უმაღლეს საგანმანათლებლო პროგრამაზე და მესამე საფეხურის უმაღლეს საგანმანათლებლო პროგრამაზე, ასევე პირს, რომელიც ჩაირიცხება პოსტ საბაკალავრო/პოსტ სამაგისტრო სახელოვნებო პროგრამაზე. საშუალოდ 36 დაფინანსება გაიცემა საზღვარგარეთ სწავლის მიზნით.

18-დან 32 წლამდე ასაკის საქართველოს 8 მოქალაქე სტაჟირებას გაივლის ევროპის რომელიმე ქვეყანაში და აჭარის რეგიონში მიღებული იქნება არაუმეტეს 8 უცხოელი სტაჟიორი.

7.9. სახელოვნებო განათლების ხელშეწყობა სკოლისგარეშე სახელოვნებო სკოლების ხელშეწყობა;

სახელოვნებო განათლების ხარისხის ამაღლება და კულტურისა და ხელოვნების სფეროს კვალიფიციური სპეციალისტებით უზრუნველყოფა; საგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავებისა და ამოქმედების ხელშეწყობა;

სახელოვნებო-საგანმანათლებლო სკოლის მოსწავლეების მხარდაჭერა სხვადასხვა საერთაშორისო კონკურსებსა და ღონისძიებებში მონაწილეობის გზით.

7.10. სკოლისგარეშე სასპორტო საგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელშეწყობა

ბავშვთა და მოზარდთა მაქსიმალური რაოდენობის ჩართვა სპორტულ-გამაჯანსაღებელ სექციებში, მათი მეთოდური აღზრდა და დაოსტატება. ცხოვრების ჯანსაღი წესის პროპაგანდა და მისი დამკვიდრება მოზარდ თაობაში, მასობრივი სპორტის განვითარება.

8. კულტურის განვითარება, ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია

კულტურული ცხოვრების განვითარება და მოსახლეობის უზრუნველყოფა სხვადასხვა კულტურული აქტივობებით მნიშვნელოვანია საზოგადოების განვითარების და ცნობიერების ამაღლებისათვის, რაც თავის მხრივ განაპირობებს ძლიერი და განათლებული საზოგადოების ჩამოყალიბებას. საქართველოს კონსტიტუციის თანახმად „სახელმწიფო ხელს უწყობს კულტურის განვითარებას, კულტურულ ცხოვრებაში მოქალაქეთა შეუზღუდავ მონაწილეობას, კულტურული თვითმყოფლობის გამოვლინებასა და გამდიდრებას, ეროვნულ და ზოგადსაკაცობრიო ღირებულებათა აღიარებას და საერთაშორისო კულტურულ ურთიერთობათა გაღრმავებას“. საქართველოს კანონი „კულტურის შესახებ“ აკისრებს

სახელმწიფოს ყოველმხრივ ხელი შეუწყოს კულტურის განვითარებას, კულტურულ ცხოვრებაში მოქალაქეთა შეუზღუდავ მონაწილეობას, კულტურის მონაპოვართა ხელმისაწვდომობას, ეროვნულ და ზოგადსაკაცობრიო ღირებულებათა საყოველთაო აღიარებას, საერთაშორისო კულტურულ ურთიერთობათა გაღრმავებასა და გაფართოებას, შემოქმედებით ინტეგრაციას.

აჭარის რეგიონი გამოირჩევა კულტურული რესურსების, ფესტივალებისა და სხვა კულტურული აქტივობების მრავალფეროვნებით, კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებისა და ფოლკლორის უნიკალური ნიმუშებით. სამინისტრო, თავისი კომპეტენციის ფარგლებში, უფლებამოსილია ხელი შეუწყოს რეგიონში ერთიანი კულტურის პოლიტიკის გატარებას, კულტურის განვითარებასა და პოპულარიზაციას, უნიკალური კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების, ფოლკლორის დაცვაშენარჩუნებას.

8.1. კულტურის პოპულარიზაცია და შემოქმედებითი ინდუსტრიების განვითარების ხელშეწყობა
კულტურის ღონისძიებების ორგანიზება - საერთაშორისო, რეგიონალური და ადგილობრივი ფესტივალების, კონცერტების, გამოფენების, გასტროლების, სახელოვნებო პროექტების, თეატრალური წარმოდგენებისა და კულტურის სხვა ღონისძიებების ორგანიზებას/ორგანიზების ხელშეწყობას, კულტურის სხვადასხვა მიმართულებისა და კულტურის სფეროს მუშაკების საქმიანობის პოპულარიზაციისა და მხარდაჭერის მიზნით დიგიტალური და მედია პროექტების განხორციელება/განხორციელების ხელშეწყობას. მათ შორის, აჭარის საზოგადოებრივ მაუწყებელთან თანამშრომლობით. ასევე კულტურის სფეროს გამოჩენილ, დამსახურებულ მუშაკებთან შეხვედრას; კულტურის თანამედროვე მიმართულებების განვითარების ხელშეწყობა - თავისუფალი პროექტების მხარდაჭერას; სახვითი, გამოყენებითი, მულტიმედიური ხელოვნების ხელშეწყობას.

8.2. არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და პოპულარიზაცია
არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა, მისი სიცოცხლისუნარიანობის უზრუნველყოფა, მათ შორის შენარჩუნება და პოპულარიზაცია, უმთავრესად არაფორმალური განათლების მეშვეობით.

8.3. კულტურის სფეროს წარმომადგენელთა პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა
აჭარის რეგიონში მოღვაწე კულტურის და ხელოვნების სფეროს წარმომადგენელთა პროფესიული განვითარებისა და შემოქმედებითი ზრდის ხელშეწყობა; აჭარაში კინოხელოვნების განვითარების ხელშეწყობა და შემოქმედებითი პროცესების გააქტიურება; კულტურის სფეროში საერთაშორისო თანამშრომლობის განვითარებისა და ქართული კულტურის პოპულარიზაციის ხელშეწყობა.

8.4. კულტურის დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება კულტურის დაწესებულების, კერძოდ, ახალი სახელოვნებო სკოლის მშენებლობა განათლებისა და მეცნიერების ქალაქში.

8.5. კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა, განვითარება და პოპულარიზაცია სარეაბილიტაციო-სარესტავრაციო სამუშაოების განხორციელების გზით ხორციელდება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საზღვრებში არსებული კულტურული ძეგლების დაცვა და შენარჩუნება, ასევე არსებული მუზეუმების რეაბილიტაცია, პოპულარიზაცია და სამუზეუმო ქსელის გაფართოება.

8.6. მუზეუმებისა და გალერეების განვითარება
სამეცნიერო-კვლევითი, საექსპოზიციო და საგანმანათლებლო საქმიანობის წარმართვა თანამედროვე მოთხოვნათა შესაბამისად; მუზეუმებში ფართო საზოგადოების მოზიდვის ხელშეწყობა.

8.7. სასცენო და სამუსიკო ხელოვნების ხელშეწყობა
სასცენო და სამუსიკო ხელოვნების ხელშეწყობის მიზნით აჭარის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო უზრუნველყოფს სასცენო, სამუსიკო და თეატრალური ხელოვნების სფეროში პოლიტიკის განხორციელებას, განვითარების ხელშეწყობასა და პოპულარიზაციას. ასევე სასცენო და სამუსიკო დაწესებულებების განვითარებას; აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში მოქმედი სასცენო და სამუსიკო დაწესებულებების გასტროლებს, უცხოური დასების აჭარაში მიღებას და სხვა შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელებას.

8.8. ლიტერატურული ცხოვრების განვითარების ხელშეწყობა
ქართული მწერლობისა და სალიტერატურო ცხოვრების განვითარებისათვის ხელშეწყობი პირობების შექმნა.

8.9. საგამომცემლო საქმიანობის ხელშეწყობა გაზეთების ბეჭდვა-გავრცელების ხელშეწყობა.

9. სპორტის განვითარების ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია
აჭარის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე სპორტის კომპეტენციის ფარგლებში ხორციელდება რეგიონში ჯანსაღი ცხოვრების წესის დანერგვა.

სპორტის განვითარება რეგიონში ნიშნავს, რომ სპორტში ჩართულ ახალგაზრდებს უჩნდებათ კონკრეტული სპორტის სახეობის მიმართ ინტერესი, რაც ახალგაზრდების ფიზიკური ჯანმრთელობის სრულყოფას, მათ პოპულარიზაციას, როგორც საერთაშორისო, ასევე ადგილობრივ დონეზე უწყობს ხელს.

9.1. სპორტის სფეროს მართვა სპორტის განვითარების ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია.

9.2. სპორტის ხელშეწყობა

ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება, სპორტული მიღწევების გაუმჯობესება და ეროვნულ და საერთაშორისო ასპარეზზე წარმატებული გამოსვლა.

სპორტის სფეროში დაფინანსდება საერთაშორისო და ადგილობრივი რანგის ტურნირები, შეჯიბრებები, სასწავლო-საწვრთნო შეკრებები და ასაკობრივი საქართველოს ჩემპიონატებში აჭარის გუნდებისა და სპორტსმენების მონაწილეობა. დაჯილდოვდება წლის განმავლობაში მიღწეული შედეგების მიხედვით წარმატებული სპორტსმენები, მწვრთნელები, ფედერაციები და ჟურნალისტები.

სპორტის ცალკეულ სახეობებში მიღწეული წარმატებებისათვის სპორტსმენთა და მწვრთნელთა მატერიალური წახალისება, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის წამყვან სპორტსმენთა და მწვრთნელთა ცხოვრების ეკონომიური და სოციალური პირობების გაუმჯობესება, სპორტის სახეობების მიხედვით ნაკრები გუნდების წევრთა, მთავარ და პირად მწვრთნელთა შორის კონკურენციის გაზრდა.

საპენსიო ასაკის, ოლიმპიური თამაშების, მსოფლიოს და ევროპის ჩემპიონების, პრიზიორების, სპორტის დამსახურებული მუშაკების, მოღვაწეებისა და მწვრთნელებისათვის ფინანსური დახმარება, არასაპენსიო ასაკის საქართველოს დამსახურებული მწვრთნელების ფინანსური მხარდაჭერა.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის გუნდური თამაშების: ხელბურთის, ფრენბურთის, წყალბურთის, ფეხბურთის, რაგბის, კალათბურთის, ინდორ ჰოკეის და ინდივიდუალური სახეობების: ბერძნულ რომაული ჭიდაობის, თავისუფალი ჭიდაობის, მშვილდოსნობის, ძიუდოს და ძალოსნობის შემდგომი პოპულარიზაცია და განვითარება. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ახალგაზრდული, ჭაბუკთა და კადეტთა ნაკრები გუნდების მომზადება ეროვნულ და საერთაშორისო ასპარეზზე ღირსეულად გამოსვლისათვის. აჭარის ნაკრები გუნდების წევრთა ოსტატობის ამაღლება.

10. ახალგაზრდობის განვითარების ხელშეწყობა

ახალგაზრდობა წარმოადგენს იმ მთავარ რესურსს, რომელზეც არის დამოკიდებული ქვეყნის მომავალი, მდგრადი დემოკრატიული განვითარება და ეკონომიკური პროგრესი, აქედან გამომდინარე, ახალგაზრდობის სფეროს სახელმწიფოებრივი მხარდაჭერა და გაძლიერება, ახალგაზრდების მაქსიმალური გააქტიურება, ხელმისაწვდომი, ასაკზე და უნარებზე მორგებული სხვადასხვა სოციალურ-კულტურული და ეკონომიკური ღონისძიებების განხორციელება, მუდმივი საჭიროებების გამოვლენა და მათზე მუშაობა, მნიშვნელოვან პრიორიტეტებს წარმოადგენს რეგიონის განვითარების სამომავლო ხედვაში.

10.1. სსიპ - ახალგაზრდობის რეგიონული ცენტრი

ახალგაზრდული სფეროს გაძლიერებისთვის ხორციელდება საზოგადოებრივ, ეკონომიკურ და კულტურულ ცხოვრებაში ახალგაზრდების ჩართულობა, მოხალისეობრივი საქმიანობის პოპულარიზაცია, ახალგაზრდების კარიერული განვითარებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით შესაბამისი პროგრამების შემუშავება, აჭარის რეგიონის ახალგაზრდების ინტელექტუალური და ფიზიკური შესაძლებლობების გამოვლენა და გაღრმავება, თავისუფალი დროის სწორად მართვისა და ჯანსაღი ცხოვრების წესის პროპაგანდა, ახალგაზრდობის შრომითი საქმიანობის ხელშეწყობის, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე და სოციალურად დაუცველი ახალგაზრდებისათვის საზოგადოებრივ ცხოვრებაში ჩართვისა და გააქტიურებისათვის ხელშეწყობი პირობების შექმნა; საერთაშორისო გამოცდილების გაზიარებისა და კავშირების დამყარების მიზნით შესაბამისი პროგრამების შემუშავება, ახალგაზრდობის საჭიროებების შესახებ ინფორმაციის შეგროვება და ანალიზი; ახალგაზრდობის სფეროში საინვესტიციო და საქველმოქმედო საქმიანობის განხორციელების ხელშეწყობა; სახელმწიფო ახალგაზრდული პოლიტიკის ძირითად მიმართულებებზე დაყრდნობით აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ახალგაზრდობის ინტელექტუალური, პიროვნული, პროფესიული და ფიზიკური პოტენციალის გამოვლენის, ფორმირებისა და განვითარებისათვის შესაბამისი პირობების შექმნა; ახალგაზრდობში პატრიოტული ღირებულებების გაღრმავება, გარემოს დაცვის, სამოქალაქო ფასეულობების პოპულარიზაცია; განსაკუთრებული ნიჭით დაჯილდოვებული ახალგაზრდების შემოქმედებითი პოტენციალის გამოვლენისა და განვითარების ხელშეწყობა; ახალგაზრდობში აქტიური მოქალაქეობის, სოლიდარობის, ტოლერანტობისა და ეროვნული ღირებულებების პოპულარიზაცია.

10.2. არაფორმალური განათლებისა და თავისუფალი დროის სწორად მართვის ხელშეწყობა

მუნიციპალიტეტებში მცხოვრები ახალგაზრდების ჩართულობის გაზრდა და მათ შორის ეფექტური კომუნიკაციის დამყარება, ჯანსაღი ცხოვრების წესის პროპაგანდა, პატრიოტული სულისკვეთების ამაღლება, ქვეყნის რეკრეაციული ლოკაციების გაცნობა/პოპულარიზაცია, არაფორმალური განათლების ხელშეწყობა, ახალგაზრდობისთვის თავისუფალი დროის სწორად მართვის ხელშეწყობა, გართობისა და დასვენებისთვის არაფორმალური გარემოს შექმნა, აქტიური ცხოვრების წესის პოპულარიზაცია.

10.3. ახალგაზრდობის ცნობიერების ამაღლება და მოხალისეობრივი საქმიანობის ხელშეწყობა ახალგაზრდების ინტერნაციონალზიაციის ხელშეწყობა, ახალგაზრდებში მოტივაციის ამაღლება, საერთაშორისო გამოცდილების გაზიარება და კავშირების დამყარება ახალგაზრდული მიმართლებით მომუშავე როგორც სამთავრობო, აგრეთვე არასამთავრობო ორგანიზაციებთან, ახალგაზრდებში ცნობიერებისა და სოციალური პასუხისმგებლობის ამაღლება, მოხალისეობრივი საქმიანობის ხელშეწყობა.

10.4. კარიერული განვითარებისა და ახალგაზრდული ინიციატივების მხარდაჭერა საერთაშორისო გამოცდილების მიღება, ახალგაზრდების გადამზადება, სხვადასხვა პრაქტიკული უნარ-ჩვევების განვითარება, სამუშაო გამოცდილების მიღება, მცირე სამეწარმეო ინიციატივების მხარდაჭერა, კვალიფიკაციის ამაღლება, ახალგაზრდების წახალისება და ახალგაზრდული ეკონომიკის მხარდაჭერა.

10.5. ახალგაზრდობის ინტელექტუალურ-კულტურული განვითარების მხარდაჭერა განსაკუთრებული ნიჭით დაჯილდოვებული ახალგაზრდების გამოვლენა, მათი საქმიანობის ხელშეწყობა, კულტურისა და ხელოვნების პროპაგანდა ახალგაზრდებში, ახალგაზრდების მასიური გააქტიურება, ფიზიკური თუ გონებრივი შესაძლებლობების გამოვლენა, გუნდური მუშაობის უნარ-ჩვევების გაღრმავება, სადისკუსიო ტექნიკის დახვეწა.

11. საარქივო ფონდის დაცულობის და დოკუმენტების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული საარქივო ფონდის განვითარება, აღწერა, ცენტრალიზებული წესით აღრიცხვა, დაცვა და გამოყენება. დაზიანებული დოკუმენტების რესტავრაცია, დოკუმენტების მეცნიერულ-ტექნიკური დამუშავება, განსაკუთრებული ღირებულების მქონე დოკუმენტებზე სადაზღვევო და ელექტრონული საარქივო ფონდის შექმნა.

11.1. საარქივო ფონდის დაცვა, შენახვა, გაუმჯობესება საარქივო მასალების სტანდარტების შესაბამისი დაცვა და ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული საარქივო ფონდის განვითარება, აღწერა, ცენტრალიზებული წესით აღრიცხვა, სტანდარტების შესაბამისი დაცვა და გამოყენება. დაზიანებული დოკუმენტების რესტავრაცია, დოკუმენტების მეცნიერულ-ტექნიკური დამუშავება, განსაკუთრებული ღირებულების მქონე დოკუმენტებზე სადაზღვევო და ელექტრონული საარქივო ფონდის შექმნა, არქივში დაცული დოკუმენტების საფუძველზე იურიდიულ და ფიზიკურ პირებზე მომსახურება. ისტორიულად ღირებული საარქივო დოკუმენტების გამოფენის მოწყობა. ურთიერთთანამშრომლობა საზღვარგარეთის არქივებთან და საქართველოს შესახებ არსებული დოკუმენტების შემოტანა. ისტორიის ამსახველი მასალების გამოვლენა ჟურნალისა და ბუკლეტების გამოსაცემად. სამეცნიერო კონფერენციების მოწყობა.

11.1.1. საარქივო დოკუმენტების ელექტრონული არქივის შექმნა

საარქივო დოკუმენტების (ქალაქის ფუძიანი) ციფრული ვერსიის შექმნა, დასკანერებული ფაილების ტექნიკური დამუშავება, ტექნიკური რევიზია, ანოტირება, ელექტრონული ფაილების თავმოყრა სპეციალურ პროგრამაში „საარქივო დოკუმენტების ელექტრონული რეესტრი“.

12. მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა

ქვეყნის მასშტაბით სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით ხორციელდება მთელი რიგი სახელმწიფო და ადგილობრივი პროგრამები, რომლითაც დაცულია ადამიანების უფლება ამ სფეროში. მიუხედავად ამისა მოსახლეობის სხვადასხვა სოციალურად დაუცველი კატეგორიის ადამიანებისათვის ხელმიუწვდომელი რჩება ზოგიერთი ფასიანი სამედიცინო მომსახურება, ისინი მოკლებულნი არიან საშუალებას მიიღონ დროული სამედიცინო დახმარება. უსახსრობის გამო სამედიცინო დაწესებულებებს მიმართავენ დიდი დაგვიანებით, დაავადებების გართულებული ფორმებით, რომელთა მკურნალობა უფრო დიდ ხარჯებთანაა დაკავშირებული. შედეგად იზრდება მკურნალობასთან დაკავშირებული ფინანსური რისკები, დაავადების გართულებების ალბათობა, მცირდება მკურნალობის ეფექტურობის მაჩვენებელი, იზრდება შეზღუდული შესაძლებლობები, ლეტალობა;

სამინისტროს 2021-2024 წლების პრიორიტეტი თავისი შინაარსითა და მოცულობით ძირითადად ორიენტირებული იქნება სოციალურად დაუცველ და სხვა სოციალური კატეგორიის ფენებსა და დაავადების მაღალი რისკის ჯგუფებზე, სხვადასხვა სოციალურად დაუცველი კატეგორიის ადამიანებისათვის მკურნალობასთან დაკავშირებული იმ ფინანსური რისკებისაგან დაცვაზე, რომელიც ვერ იფარება მოქმედი სახელმწიფო სამედიცინო პროგრამებით, ამბულატორიულ, მაღალტექნოლოგიურ დიაგნოსტიკურ კვლევაზე, სახსრების ენდოპროტეზირების, მოსახლეობის საზღვარგარეთ მკურნალობასთან დაკავშირებული ფინანსური რისკებისაგან დაცვაზე, ავთვისებიანი სიმსივნით დაავადებულ პაციენტთა დამატებითი სამედიცინო მომსახურების, გულის ქირურგიის დამატებითი სამედიცინო მომსახურების, ზოგიერთი სოციალური კატეგორიის მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურების თანადაფინანსებისა და მოზრდილი მოსახლეობის რეაბილიტაციასთან

დაკავშირებულ ფინანსური რისკებისგან დაცვაზე, სოფლის მოსახლეობისათვის უწყვეტი სამედიცინო დახმარების მიწოდებაზე.

ეპიდდამაბული სიტუაციის დროს გადამდებ დაავადებათა გავრცელებისაგან რისკ ჯგუფების დაცვის უზრუნველყოფა და დაავადებული მოსახლეობისათვის აუცილებელი სამედიცინო მომსახურების მიწოდება.

12.1. ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა
ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის, დასაქმების, დევნილთა და განსახლების სფეროში საქართველოს ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელება; ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის დარგში პრიორიტეტულ ღონისძიებათა შემუშავება;

ჯანმრთელობის დაცვისა და სოციალური მომსახურებისადმი ხელმისაწვდომობის გაზრდა, მომსახურების ეფექტიანობის ამაღლება და დასაქმების ხელშეწყობა;

12.2. სხვადასხვა სოციალური კატეგორიის მოსახლეობის სამედიცინო დახმარება
მოსახლეობის სხვადასხვა სოციალური ჯგუფების, მათ შორის სოციალურად დაუცველი კატეგორიის მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურებასთან დაკავშირებული იმ ფინანსური რისკებისაგან დაცვა, რომელიც ვერ იფარება სახელმწიფო ბიუჯეტით დაფინანსებული სამედიცინო პროგრამებით.

12.2.1. მოსახლეობის ინდივიდუალური სამედიცინო დახმარება

სოციალურად დაუცველი და სხვა სოციალური კატეგორიის მოსახლეობის მკურნალობასთან დაკავშირებული იმ ფინანსური რისკებისაგან დაცვა, რომელიც ვერ იფარება მოქმედი სახელმწიფო სამედიცინო პროგრამებით.

12.2.2. გულის ქირურგიის დამატებითი სამედიცინო მომსახურება

მოსახლეობის დამატებით კარდიოქირურგიულ მომსახურებაზე (სამედიცინო მომსახურება, რომელიც არ ფინანსირდება სახელმწიფო ბიუჯეტით დაფინანსებული სამედიცინო პროგრამებით) ფინანსური ხელმისაწვდომობა, საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამით დაფინანსებული კარდიოქირურგიული ოპერაციების თანაგადახდისა და გეგმიური გულის ან/და კორონარული არტერიების ანგიოგრაფიის დაფინანსება სახელმწიფო პროგრამით დამტკიცებული ტარიფის ფარგლებში ქვეპროგრამით განსაზღვრული პროპორციების დაცვით.

12.2.3. სახსრების ენდოპროთეზირება

მოსახლეობის სხვადასხვა სოციალური კატეგორიისათვის სახსრების ენდოპროთეზირების (გადაგვარებული ან დაზიანებული სახსრის ჩანაცვლება ხელოვნური იმპლანტით) ჩატარებაზე ფინანსური ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

12.2.4. ამბულატორიული მაღალტექნოლოგიური დიაგნოსტიკური კვლევა სოციალურად დაუცველი და სხვა სოციალური კატეგორიის მოსახლეობისათვის მაღალტექნოლოგიურ დიაგნოსტიკურ კვლევებზე ფინანსური ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

12.2.5. ავთვისებიანი სიმსივნით დაავადებულ პაციენტთა დამატებითი სამედიცინო მომსახურება ავთვისებიანი სიმსივნით დაავადებულ პაციენტთათვის (დადასტურებული დიაგნოზით) დამატებით სამედიცინო მომსახურებაზე (რომელიც ვერ იფარება მოქმედი სახელმწიფო სამედიცინო პროგრამებით) ფინანსური ხელმისაწვდომობა.

12.2.6. ზოგიერთი სოციალური კატეგორიის მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურების თანადაფინანსება ზოგიერთი სოციალური კატეგორიის მოსახლეობისათვის საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამის გეგმიური სტაციონარული სამედიცინო მომსახურების, თანაგადახდის დაფინანსება სახელმწიფო პროგრამით დამტკიცებული ტარიფის ფარგლებში.

12.2.7. მოზრდილი მოსახლეობის სამედიცინო რეაბილიტაცია მოზრდილი მოსახლეობის (18 წლის ზემოთ) ნებისმიერი ორგანული სისტემის დაავადებით ან დაზიანებით განპირობებული უუნარობის ფუნქციის აღდგენა და შესაბამისად ცხოვრების ხარისხის ამაღლება.

12.2.8. მოსახლეობის საზღვარგარეთ მკურნალობის თანადაფინანსება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მოსახლეობის დაცვა საზღვარგარეთ მკურნალობასთან დაკავშირებული ფინანსური რისკებისაგან. ბენეფიციარებს წარმოადგენენ სხვადასხვა დაავადებების მქონე პირები, რომელთა აუცილებელი სამედიცინო მომსახურება ვერ ხერხდება საქართველოს სამკურნალო დაწესებულებებში (სპეციალისტი/ექსპერტის დასკვნის შესაბამისად) და რომლებიც ნაწილობრივ დაფინანსებულია საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს პროგრამით „მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურების მიწოდება პრიორიტეტულ სფეროებში“.

12.3. პირველადი ჯანდაცვის ხელშეწყობა სოფლის მოსახლეობისათვის უწყვეტი, ბაზისური სამედიცინო მომსახურების მიწოდების უზრუნველყოფა.

12.3.1. სოფლის სამედიცინო პერსონალის სოციალური უზრუნველყოფა სამედიცინო პერსონალის სოფლებში დამაგრება და მათი სოციალურ-ეკონომიური პირობების გაუმჯობესება,

მუნიციპალიტეტების სოფლის მოსახლეობისათვის ბაზისური, უწყვეტი სამედიცინო მომსახურების მიწოდებისათვის სოფლის ექიმებისა და ექთნების სოციალური დახმარების დანიშვნა - მაღალმთიანი მუნიციპალიტეტების (ქედა, შუახევი, ხულო) სოფლის ექიმებისათვის - 300 ლარი, სოფლის ექთნებისათვის - 150 ლარი; ხელვაჩაურის და ქობულეთის სოფლის ექიმებისათვის - 150 ლარი, სოფლის ექთნებისათვის - 100 ლარი.

12.4. ბათუმის 170 საწოლზე გათვლილი მრავალპროფილური კლინიკური საავადმყოფოს აღჭურვა, ფუნქციონირება, რისკ ჯგუფების ინდივიდუალური დაცვის საშუალებებით და საკარანტინე სივრცის სამედიცინო პერსონალით უზრუნველყოფა

ახალი კორონავირუსით COVID 19) დაიფიცირებისაგან რისკ ჯგუფების დაცვის უზრუნველყოფა და დაავადებული მოსახლეობისათვის აუცილებელი სამედიცინო მომსახურების მიწოდება.

12.5. საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვა

რეგიონში ეპიდემიოლოგიურად კეთილსაიმედო გარემოს უზრუნველყოფა, მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და გაუმჯობესება გადამდებ და არაგადამდებ დაავადებათა პრევენციის, საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის საფრთხეებისადმი მზადყოფნისა და დროული რეაგირების გზით; ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრების ხელშეწყობა, მოსახლეობის ცნობიერების დონის გაზრდა და ჩართულობა;

დაავადებათა ადრეული გამოვლენა და დიაგნოსტიკა, არაგადამდებ დაავადებებთან დაკავშირებული ავადობითა და უნარშეზღუდულობით გამოწვეული მართვადი ტვირთის შემცირება, სამედიცინო დიაგნოსტიკურ სერვისებზე ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა მუნიციპალურ დონეზე.

13. მოსახლეობის სოციალური დაცვა

ქვეყანაში მოქმედებს სოციალური რეაბილიტაციისა და ბავშვზე ზრუნვის სახელმწიფო პროგრამა, რომლის მიზანია შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა (მათ შორის ბავშვთა), ხანდაზმულთა, ოჯახურ მზუნველობას მოკლებულ, სოციალურად დაუცველ, მიუსაფარ და მიტოვების რისკის ქვეშ მყოფ ბავშვთა სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესება და საზოგადოებაში ინტეგრაცია.

სამინისტრო გამოყოფს მოსახლეობის გარკვეულ კატეგორიებს, რომელთა სომატურ/ფსიქიკური ჯანმრთელობა და სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა მოითხოვს სახელმწიფოს მხრიდან დამატებით მხარდაჭრას, უზრუნველყოფს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა საზოგადოებაში ინტეგრაციის ხელშეწყობას, მათთვის თანაბარი შესაძლებლობების პირობების შექმნას. სოციალური და სტიქიის შედეგად დაზარალებულ ოჯახების უსაფრთხო საცხოვრებელი უზრუნველყოფა.

მოსახლეობის რისკჯგუფებში გადამამდებ დაავადებათა გავრცელების თავიდან აცილების ხელშეწყობა.

13.1. სამედიცინო და სოციალური რეაბილიტაცია

18 წლამდე ასაკის ბავშვთა სამედიცინო და სოციალური რეაბილიტაციის დონისძიებების განხორციელება.

ბავშვთა ფსიქოსომატური აბილიტაცია/რეაბილიტაცია - ბავშვთა ცერებრალური დამბლის, ცენტრალური და პერიფერიული ნერვული სისტემის, კუნთების სხვადასხვა დაავადებების მქონე ბავშვთა რეაბილიტაციის კურსების დაფინანსება.

ძვალ-სახსროვანი სისტემის დეფორმაციის მქონე ბავშვთა რეაბილიტაცია - ძვალ-სახსროვანი სისტემის სხვადასხვა დეფორმაციის მქონე ბავშვებისათვის რეაბილიტაციის კურსების დაფინანსება.

ბავშვთა ადრეული განვითარება - განვითარების დარღვევის ან ასეთი რისკის მქონე ბავშვების განვითარების სტიმულირება და სოციალური ინტეგრაციის ხელშეწყობა.

შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე ბავშვთა სოციალური ადაპტაცია - შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე ბავშვების სამედიცინო მეთვალყურეობა, მათ საჭიროებებზე მორგებული სწავლება, მათი ფსიქოლოგიური დახმარება, სადღეღამისო მომსახურება კვებით, სოციალური უნარ-ჩვევების ჩამოყალიბება.

აუტიზმის სპექტრის დარღვევების მქონე ბავშვთა რეაბილიტაცია - აუტიზმის სპექტრის დარღვევების მქონე 2-დან 18 წლამდე ასაკის ბავშვების რეაბილიტაციის კურსების დაფინანსება.

სმენაპროთეზირებულ ბავშვთა აბილიტაცია/რეაბილიტაცია - სხვადასხვა ხარისხის სმენადაქვეითებული სმენაპროთეზირებული (კოხლეარული იმპლანტი, სმენის აპარატი) ბავშვების უზრუნველყოფა მათ საჭიროებებზე მორგებული სარეაბილიტაციო მომსახურების კურსებით.

13.2. მოსახლეობის გარკვეული სოციალური კატეგორიების ერთჯერადი მატერიალური დახმარება მოსახლეობის გარკვეული ჯგუფების ერთჯერადი მატერიალური დახმარება.

100 წელს გადაცილებული მოქალაქეების ერთჯერადი დახმარება - 100 წელს გადაცილებული მოქალაქეებისათვის ერთჯერადი მატერიალური დახმარების (1000 ლარი) გაცემა.

ახალშობილი ტყუპების ოჯახების ერთჯერადი მატერიალური დახმარება - ერთჯერადი მატერიალური დახმარების გაცემა იმ ოჯახებზე, სადაც დაიბადება ტყუპი - 2 ბავშვი 2000 ლარის, 3 ბავშვი - 3000 ლარის, 4 ბავშვი - 4000 ლარის ოდენობით (ტყუპისცალზე -1000 ლარი) და ა.შ.

2008 წლის რუსული აგრესიის შედეგად დაღუპულთა, დაზიანების შედეგად შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე მეომართა და 2012 წელს ავღანეთში დაღუპულ სამხედრო მოსამსახურეთა ოჯახების დახმარება - მატერიალური დახმარება გაეწევა საომარი მოქმედებების დროს დაღუპული/დაზიანების შედეგად შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე მეომრების ოჯახებს: დედისა და ქალთა საერთაშორისო დღესთან დაკავშირებით მატერიალური დახმარება გაეწევა დედებსა და მეუღლეებს თითოეულს 1000 ლარის ოდენობით. აგვისტოს თვეში ერთჯერადი მატერიალური დახმარება გაეწევა მეომრების ოჯახებს - თითოეულს 3000 ლარის ოდენობით.

მზრუნველობამოკლებულ პირთა რეინტეგრაციის ხელშეწყობა - მზრუნველობამოკლებულ (სახელმწიფო მზრუნველობის შეწყვეტის შემდეგ) პირთა მატერიალური მხარდაჭერა, დამოუკიდებელი ცხოვრებისათვის მომზადების ხელშეწყობა, საზოგადოებაში სრული რეინტეგრაცია, რისთვისაც გათვალისწინებულია თითოეულ ბენეფიციარზე 15 ლარი დღეში, ხოლო შშმ სტატუსის მქონე ბენეფიციართათვის - 30 ლარი.

13.3. შეზღუდული შესაძლებლობების სტატუსის მქონე პირთა და ხანდაზმულთა უზრუნველყოფა დამხმარე საშუალებებით

შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ბავშვთა, მოზრდილთა და ხანდაზმულ პირთა დამხმარე საშუალებებით უზრუნველყოფა.

შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე და ხანდაზმულ პირთა გადაადგილების საშუალებებით უზრუნველყოფა - შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე და ხანდაზმულ პირებზე სავარძელ- ეტლების გაცემა, მორგება, გამოყენებასთან დაკავშირებული სარეკომენდაციო-საკონსულტაციო და ტექნიკური მომსახურების გაწევა, საგარანტიო მომსახურება.

სმენადაქვეითებულ მოქალაქეთა სმენის აპარატებით უზრუნველყოფა - სმენადაქვეითებულ პირებზე სმენის აპარატების გაცემა, მორგება, გამოყენებასთან დაკავშირებული სარეკომენდაციოსაკონსულტაციო და ტექნიკური მომსახურების გაწევა, საგარანტიო მომსახურება.

შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე და ხანდაზმულ პირთა სხვა დამხმარე საშუალებებით უზრუნველყოფა - სხვადასხვა დამხმარე/მოვლის საშუალებათა საჭიროების მქონე პირთა, მათ შორის ხანგრძლივად მოავადე, იძულებითი წოლითი რეჟიმის (ნევროლოგიური, ონკოლოგიური და სხვა პროფილის დაავადებები) პაციენტების მოვლისა და რეაბილიტაციის საშუალებებით უზრუნველყოფა.

13.4. მოსახლეობის გარკვეული კატეგორიების თავშესაფრით უზრუნველყოფა

დედათა და ბავშვთა თავშესაფრით უზრუნველყოფა - სხვადასხვა პრობლემების მქონე (მარტოხელა, მიუსაფარი, ძალადობაგანცდილი) დედათა და ბავშვთა თავშესაფრით, კვებით, პირადი ჰიგიენის ნივთებით უზრუნველყოფა, მათი ფსიქოლოგიური დახმარება, სოციალური უნარ-ჩვევების სწავლება;

ფსიქიკური პრობლემების მქონე გერიატრიული პაციენტების თავშესაფრით უზრუნველყოფა- ფსიქიკური პრობლემების მქონე გერიატრიული პაციენტების თავშესაფრით, კვებით, პირადი ჰიგიენის ნივთებით უზრუნველყოფა, რეაბილიტაცია, მათი და ოჯახის წევრების ფსიქოლოგიური დახმარება.

ფსიქიკური აშლილობის მქონე შშმ პირთა საცხოვრისით უზრუნველყოფა - ფსიქიკური აშლილობის მქონე შშმ პირთა უზრუნველყოფა შესაბამისი კვალიფიკაციის მქონე ადამიანური რესურსებით დაკომპლექტებული საცხოვრისით, კვებით, პირადი ჰიგიენის ნივთებით, მათი ფსიქოლოგიური რეაბილიტაცია, სოციალური მხარდაჭერა და თემში ინტეგრაციის ხელშეწყობა.

13.5. ეკომიგრანტი ოჯახების საცხოვრებლით უზრუნველყოფა

ამ ეტაპისთვის სტიქიური მოვლენების შედეგად დაზარალებული და გადაადგილებას დაქვემდებარებულ (ეკომიგრანტების) ოჯახების ერთიან ელექტრონულ მონაცემთა ბაზაში დაახლოებით 300-მდე განაცხადია განსახილველი, რომელთა დაზარალება დადასტურებულია შესაბამისი მუნიციპალიტეტების მიერ, ხოლო შესწავლასა და დაზარალების კატეგორიის მინიჭებას ითხოვს დამატებით 150-მდე ბენეფიციარი. სახელმწიფოს მიერ ასობით ეკომიგრანტ ოჯახთა დაკმაყოფილების მიუხედავად, დაზარალებულთა რაოდენობა მაინც არ მცირდება მნიშვნელოვნად, ვინაიდან სტიქიური პროცესები უკონტროლოა და ყოველი უხვი ნალექის მოსვლის დროს აქტიურდება. აღნიშნულის გამო, ამ მიმართულებით მყარი სტატისტიკა არ შეიძლება გვექონდეს. ამდენად, ეკომიგრანტ ოჯახებს ესაჭიროება ფინანსური მხარდაჭერა უსაფრთხო გარემოში ადგილმონაცვლეობისათვის. პროგრამის ბენეფიციარებს წარმოადგენენ ეკომიგრანტები, რომლებსაც შუამდგომლობს შესაბამისი თვითმმართველი ერთეულები, როგორც მათ ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე სტიქიის შედეგად დაზარალებულ ოჯახებს და რომლებიც 2010 წლის 1 იანვრიდან, შუამდგომლობის აღძვრამდე უწყვეტად რეგისტრირებულნი არიან აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე.

13.6. სოციალური და სტიქიის შედეგად დაზარალებული ოჯახებისათვის საცხოვრებელი პირობების უზრუნველყოფა ქალაქ ბათუმში, მეჯინისწყლის დასახლებაში ე.წ „ოცნების ქალაქი“-ს ტერიტორიაზე მრავალბინიანი საცხოვრებელი სახლების მშენებლობა სოციალური და სტიქიის შედეგად დაზარალებული ოჯახებისათვის საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესების მიზნით.

13.7. ახალი კორონავირუსის შესაძლო გავრცელების პრევენციის ღონისძიებები ვირუსის გავრცელების პრევენციის მიზნით ორგანიზება გაეწევა საკარანტინე სივრცეების მოწყობას.

14. დასაქმების ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისათვის უმუშევრობა ყველაზე მწვავე სოციალურეკონომიკური პრობლემა და აქტიური გამოწვევაა. არსებული სოციალური პრობლემების გადაჭრისათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს მოსახლეობისათვის უმუშევრობასთან ბრძოლის კონცეფციის, დასაქმების სისტემისა და მექანიზმების განვითარების ხელშეწყობას. შრომის ბაზრის ეფექტიანი ფუნქციონირებისათვის აუცილებელია შესაბამისი ინფრასტრუქტურის არსებობა, კერძოდ დასაქმების სახელმწიფო სამსახური, რომელიც წარმოადგენს არა მხოლოდ დასაქმების ხელშეწყობის ეფექტიან ინსტიტუტს (უზრუნველყოფს რა დამსაქმებელსა და სამუშაოს მაძიებელის ოპერატიულ კავშირს, ვაკანსიის შესაბამისი კადრის შერჩევასა და დამსაქმებლისათვის შეთავაზებას, არამედ ქმნის ინფორმაციულ ბაზას სამუშაოს მაძიებლისა (მათ შორის უმუშევრების) და შრომის ბაზრის მოთხოვნების შესახებ, საინფორმაციო და საკონსულტაციო მომსახურების შეთავაზებით ხელს უწყობს სამუშაოს მაძიებელთა პროფესიულ ორიენტაციას საკუთარი შესაძლებლობებისა და შრომის ბაზრის მოთხოვნების შესაბამისად, სამუშაოს მაძიებელთა პროფესიული სწავლების მხარდაჭერით უზრუნველყოფს სამუშაო ძალაზე მოთხოვნა-მიწოდებას შორის არსებული დისბალანსის შემცირებას. ეს ყოველივე დადებითად აისახება რეგიონის ეკონომიკური და სოციალური განვითარების დაჩქარებაზე.

14.1. დასაქმების ხელშეწყობის უზრუნველყოფა

დასაქმების ხელშეწყობის მართვის ეფექტიანი უზრუნველყოფისათვის მნიშვნელოვანია სააგენტოს პოპულარიზაციის ხარისხის ამაღლება, რათა სააგენტოს ეფექტიანი და ხელმისაწვდომი მომსახურების ინფორმირებულობის ხარისხი გაიზარდოს და აჭარის მოსახლეობისა და დაინტერესებული მხარეების უმრავლესობა მოიცვას.

14.1.1. დასაქმების ხელშეწყობის მართვა

აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში დასაქმების სისტემისა და მექანიზმების განვითარების ხელშეწყობა.

14.1.2. სააგენტოს საქმიანობის პოპულარიზაცია

სააგენტოს საქმიანობისა და სერვისების შესახებ ინფორმირებულობა სხვადასხვა აქტივობებისა და მეთოდების გამოყენებით და პერსონალური თანამშრომლობის გზით დამსაქმებელსა და სამუშაოს მაძიებელთან კომუნიკაციის გააქტიურება შრომითი კონსულტანტების მეშვეობით.

14.1.3. დასაქმების ხელშეწყობა პროფესიული მომზადება/გადამზადების გზით

საზოგადოების სხვადასხვა ჯგუფების პროფესიული და პრაქტიკული უნარ-ჩვევების შეძენა/ამაღლება, მათი შრომის ბაზარზე კონკურენტუნარიანობის ამაღლებისა და დასაქმების ხელშეწყობის მიზნით.

14.1.4. შპმ პირთა პროფესიული გადამზადებისა და დასაქმების ხელშეწყობა

შპმ პირების პროფესიული და პრაქტიკული უნარ-ჩვევების შეძენა/ამაღლება, მათ ინდივიდუალურ საჭიროებებზე მორგებული სასწავლო მოდულის შეთავაზებით.

14.1.5. სტუდენტთა დასაქმების ხელშეწყობა

სწავლის პარალელურად სტუდენტების დასაქმების ხელშეწყობი ღონისძიებების გატარებით სტუდენტებში შრომითი უნარების განვითარება და დასაქმების მაჩვენებლის ზრდა.

14.1.6. კვალიფიკაციის ამაღლება არაფორმალური განათლების გზით

აჭარის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე მოქმედ ორგანიზაციებში დასაქმებულთა პროფესიული უნარების ზრდა და კვალიფიკაციის ამაღლება მათი სამუშაოზე მდგრადობის უზრუნველსაყოფად.

14.1.7. საზღვაო სფეროში დასაქმების ხელშეწყობა საზღვაო შრომის ბაზარზე ქართული სამუშაო ძალისათვის დასაქმების შესაძლებლობების შექმნა.

15. სოფლის მეურნეობის დარგის შემდგომი განვითარება

სოფლის მეურნეობა და მისი შემდგომი განვითარება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის პრიორიტეტული სფეროა და წარმოადგენს სოფლად დასახლებული მოსახლეობის შემოსავლების ერთ-ერთ ძირითად წყაროს. ამასთან, მისი ძირითადი ფუნქციაა რეგიონში სასურსათო უსაფრთხოების უზრუნველყოფის ხელშეწყობა და სოფლის მოსახლეობის სოციალურეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესება, რაც დამოკიდებულია ადგილობრივი პროდუქციის წარმოების კონკურენტუნარიანობის ზრდაზე, თანამედროვე აგროტექნოლოგიების დანერგვაზე, სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის განვითარებაზე და აგრარულ სექტორში დასაქმებულების ცოდნის გაფართოებაზე.

რეგიონის სოფლის მეურნეობის უმთავრეს სექტორებს წარმოადგენს: მეციტრუსეობა, მეხილეობა, მევენახეობა, მებოსტნეობა, მეცხოველეობა, მეფუტკრეობა, მეთევზეობა და სხვა. რეგიონში მცირე მიწიანობასთან ერთად დაბალია სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოების მაჩვენებელი, რაც განპირობებულია დაბალი აგროტექნიკური ფონით, ამორტიზირებული ნარგავებითა და თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვის დაბალი დონით. შესაბამისად, რომ განხორციელდეს აგროსასურსათო

სექტორში პროდუქციის წარმოების ზრდა და საექსპორტო პროდუქციის კონკურენტუნარიანობის ზრდის ხელშეწყობა, აუცილებელია სასურსათო უსაფრთხოებისათვის საჭირო ღონისძიებების დაგეგმვა, დარგში ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა, პროგრამული ღონისძიებების დაგეგმვა და განხორციელება, რაც დადებითად აისახება ფერმერებზე, აგრომეწარმეებსა და ზოგადად მოსახლეობის შემოსავლებზე.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის სამინისტროს 2021–2024 წლების პრიორიტეტი თავისი შინაარსითა და მოცულობით ორიენტირებულია სოფლის მეურნეობის დარგის შემდგომ განვითარებაზე, იგი შემუშავებულია აქტიურ მოქალაქეთა ადგილობრივი გაერთიანებების (ა.მ.ა.გ-ი) მიერ წამოდგენილი საჭიროებების საფუძველზე და შესაბამისობაშია „აჭარის სოფლის მეურნეობის განვითარების“ და „აჭარის სოფლის განვითარების“ სტრატეგიებთან.

15.1. აგროსასურსათო სექტორის განვითარების პოლიტიკის შემუშავება და მართვა რეგიონის აგროსამრეწველო და სასურსათო სფეროში ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავებაში მონაწილეობა და მის პრაქტიკულ განხორციელებაში სამინისტროს აპარატის მოქნილი, მაღალეფექტური და კოორდინირებული მართვის სისტემის უზრუნველყოფა;

15.2. აგროსექტორის მდგრადი განვითარება სოფლის მეურნეობის პროდუქციის მწარმოებელი ფერმერებისა და აგრომეწარმეების საქმიანობის ეფექტურობისა და მდგრადობის ამაღლება. საგანმანათლებლო და სამეცნიერო პრაქტიკის დანერგვა.

15.2.1. საგანმანათლებლო და სამეცნიერო პრაქტიკის დანერგვა აგრარული და საბუნებისმეტყველო მიმართულების სტუდენტ-კურსდამთავრებულთა პრაქტიკული უნარჩვევების და კვალიფიკაციის ამაღლება, სამეცნიერო-პრაქტიკულ რეკომენდაციებზე დაფუძნებული სოფლის მეურნეობის მაკროფილელი დარგების განვითარება.

15.2.2. აგრარული ექსტენციის მიწოდება სოფლის მეურნეობის პროდუქციის მწარმოებელი ფერმერებისა და აგრომეწარმეების საქმიანობის ეფექტურობისა და მდგრადობის ამაღლების მიზნით ექსტენციის სერვისის მიწოდება მაღალკვალიფიციური სპეციალისტების ჩართულობით მემცენარეობის, მეცხოველეობის და სხვა დარგების მიხედვით.

15.3. სოფლის მეურნეობის განვითარება მაღალეფექტური ტექნოლოგიების დანერგვის გზით სოფლის მეურნეობის დივერსიფიკაციის მიზნით მრავალწლიანი სასოფლო-სამეურნეო კულტურების წარმოების განვითარება, სასათბურე მეურნეობების განვითარების გზით რეგიონისათვის ახალი სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულებისა და ფუნქციის მინიჭება, მეცხოველეობის საკვები ბაზის გაუმჯობესება, სასოფლო-სამეურნეო კულტურების მავნებელ დაავადებებთან ბრძოლის ეფექტურობის ამაღლება, მცირე გადამამუშავებელი ტექნოლოგიების დანერგვის ხელშეწყობა, სოფლად მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესება.

15.3.1. სასოფლო-სამეურნეო გაერთიანებებისა და საოჯახო მეურნეობების განვითარების ხელშეწყობა სასოფლო-სამეურნეო გაერთიანებებისა და საოჯახო მეურნეობების განვითარების მხარდაჭერა, ფინანსებზე ხელმისაწვდომობის გზით.

15.3.2. სოფლის მეურნეობის მექანიზაციის ტექნიკური საშუალებებით ფერმერთა და აგრომეწარმეთა უზრუნველყოფის ხელშეწყობა სოფლის მეურნეობის მექანიზაციის ტექნიკური საშუალებებით ფერმერთა და აგრომეწარმეთა ხელმისაწვდომობის გაზრდა.

15.4. აგროსერვისის განვითარება რეგიონში ა(ა)იპ „აგროსერვის ცენტრი“-ს მაღალეფექტური და კოორდინირებული მართვის სისტემის უზრუნველყოფა, ინსტიტუციური შესაძლებლობების გაძლიერება.

მაღალტექნოლოგიური სადემონსტრაციო ბაღების მოწყობა, ტექნოლოგიურად აღჭურვილი სანერგე-სასათბურე და საჩითილე მეურნეობების ჩამოყალიბება, მაღალმთიან აჭარაში სანერგე, საჩითილე მეურნეობების განვითარება. სოფლის მეურნეობის მექანიზაციის ტექნიკური საშუალებების გამოყენებით ფერმერებზე გაწეული მომსახურება, მემოსტეობისა და მესათბურეობის განვითარების ხელშეწყობის მიზნით ჩითილის წარმოება.

15.4.1. ა(ა)იპ აგროსერვის ცენტრის ორგანიზაციული უზრუნველყოფა და მართვა ა(ა)იპ „აგროსერვის ცენტრი“-ს ადმინისტრაციული აპარატის მოქნილი, მაღალეფექტური და კოორდინირებული მართვის სისტემის უზრუნველყოფა; სტრუქტურულ ქვედანაყოფებში შრომის ნაყოფიერების ამაღლება და ა(ა)იპ „აგროსერვის ცენტრის“ ინსტიტუციური შესაძლებლობების გაძლიერება.

15.4.2. ჩაქვისა და გვარა ხუცუბნის სანერგე მეურნეობების განვითარება არსებული მაღალტექნოლოგიური სადემონსტრაციო სანერგე მეურნეობების მოვლა და უვირუსო სარგავი მასალის წარმოება.

15.4.3. მაღალმთიან აჭარაში სანერგე, საჩითილე მეურნეობების განვითარების ხელშეწყობა

მდალმთიან აჭარაში თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით ბოსტნეული ჩითილების წარმოება.

15.4.4. აგრო-მომსახურების განვითარების ხელშეწყობა

აჭარის ტერიტორიაზე მცხოვრები ფერმერების საკუთრებაში/სარგებლობაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების სახნავ-სათესი ფართობების დახვნა, დადისკვა, დაფარცხვა. ჯარას ბიო მეფუტკრეთა და საწარმოს სერთიფიცირება.

15.5. ლაბორატორიული კვლევითი მომსახურება

ლაბორატორიული კვლევითი მომსახურება, ლაბორატორიული შესაძლებლობების გაძლიერება და სურსათის უვნებლობის, ცხოველთა ჯანმრთელობისა და ფიტოსანიტარიული კონტროლის მიზნებისათვის საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი კვლევების (ტესტირების) წარმოება. „ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ“ შეთანხმების შედეგად საქართველოს მიერ სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროში ევროკავშირის კანონმდებლობასთან დასაახლოებელი სამართლებრივი აქტების (რომელიც ლაბორატორიულ კვლევებს ეხება) ეტაპობრივი შესრულება.

15.6. მეციტრუსეობის განვითარების ხელშეწყობა

რეგიონის მეციტრუსე ფერმერების მხარდაჭერა და ციტრუსის გადამამუშავებელი მრეწველობის განვითარების ხელშეწყობა.

15.6.1. ციტრუსის მოსავლის რეალიზაციის ხელშეწყობა

რეგიონის მეციტრუსე ფერმერთა ხელშეწყობა სამრეწველო მანდარინის რეალიზაციის მიმართულებით და გადამამუშავებელი მრეწველობის განვითარების სტიმულირება.

15.7. მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის ჯიშგანახლების ხელშეწყობა მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის ჯიშგანახლება.

15.8. სამელიორაციო სისტემების რეკონსტრუქცია

სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის განვითარება, სარწყავი და სადრენაჟე სისტემების რეკონსტრუქცია და რეაბილიტაცია.

15.9. სოფლად მეწარმეობის განვითარების ხელშეწყობა

სოფლის მეურნეობის დარგების მიხედვით პირველადი წარმოების, გადამამუშავებელი და შენახვა-რეალიზაციის საწარმოო პროცესებისათვის ხელშეწყობა.

15.10. ფერმერებსა და აგრომეწარმეებზე ხორცისა და ხორც-პროდუქტების წარმოების ხელშეწყობის პროგრამა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობისათვის ხორცისა და ხორც-პროდუქტების წარმოების ხელშეწყობა.

16. გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვა

ადამიანის ჯანმრთელობისათვის უვნებელი (უსაფრთხო) გარემოს შენარჩუნება და გარემოს მავნე ზემოქმედებისაგან დაცვა;

ადამიანის ჯანმრთელობისა და ბუნებრივ გარემოსათვის ატმოსფერული ჰაერის უსაფრთხო მდგომარეობის მიღწევა, შენარჩუნება და გაუმჯობესება;

წყლის მავნე ზემოქმედების აცილება, წყლის ობიექტების დაცვა და წყლის რესურსების რაციონალური გამოყენება დღევანდელი და მომავალი თაობების ინტერესებისა და მდგრადი განვითარების პრინციპების გათვალისწინებით;

ნარჩენების მართვის სრულყოფასთან დაკავშირებით, დაბინძურებული კერების გამოვლინება, აღრიცხვა და სათანადო რეკომენდაციების მომზადება;

თვითმყოფადი ბუნებრივი და კულტურული გარემოსა და მისი ცალკეული კომპონენტების, მათ შორის, მცენარეული საფარისა და ცხოველთა სამყაროს, ბიომრავალფეროვნების, ლანდშაფტის, ტყეში არსებული მცენარეთა იშვიათი და გადაშენების პირას მყოფი სახეობების მომავალი თაობებისათვის შენარჩუნება და დაცვა;

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე საშიში (სტიქიური) გეოლოგიური პროცესების შესწავლა, საშიში გეოლოგიური მოვლენების პროგნოზირება და საინფორმაციოსაცნობარო მონაცემთა ბაზის შექმნა.

16.1. გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამმართველოს ორგანიზაციული მართვა

მდგრადი გარემოს დაცვითი ღონისძიებების დაგეგმვა და განხორციელება; გარემოს ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი; საშიში (სტიქიური) გეოლოგიური პროცესების შესწავლა, პროგნოზირება და საინფორმაციო-საცნობარო მონაცემთა ბაზის შექმნა; საზოგადოების ეკოლოგიური ცნობიერების ამაღლება, გარემოს დაცვის სფეროსთან დაკავშირებულ საკითხებზე სხვადასხვა ადგილობრივ და საერთაშორისო სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობა.

16.2. გარემოსდაცვითი პროგრამა გარემოს ხარისხობრივი მდგომარეობის გაუმჯობესება.

16.2.1. ატმოსფერული ჰაერის, ჩამდინარე და ზედაპირული წყლების ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე ატმოსფერული ჰაერისა და წყლებზე ფაქტობრივი ზემოქმედების მონიტორინგი.

ატმოსფერული ჰაერის, ჩამდინარე და ზედაპირული წყლის ხარისხობრივი მაჩვენებლების განსაზღვრა, მავნე ნივთიერებათა ჩაშვების მინიმიაზაცია. მონიტორინგის განხორციელების შედეგად გამოვლენილ დარღვევებზე დროული რეაგირების მიზნით, შეგროვებული მასალების შესაბამის ორგანოებზე გადაცემა.

16.2.2. აჭარის სანაპირო ზოლის ზღვის წყლის ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი

აჭარის სანაპირო ზოლის სარფი-ჩოლოქის მონაკვეთზე საბანაო წყლის ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი.

ზღვის სანაპირო ზოლის მონიტორინგი, ზღვის წყლის ხარისხობრივი მაჩვენებლების ბაქტერიოლოგიური განსაზღვრა, მავნე ნივთიერებათა ჩაშვების მინიმიაზაცია, მონიტორინგის განხორციელების შედეგად გამოვლენილ დარღვევებზე დროული რეაგირების მიზნით, შეგროვებული მასალების შესაბამის ორგანოებზე გადაცემა.

17. ტყის მდგრადი მართვა

ტყეში არსებული მცენარეთა იშვიათი და გადაშენების პირას მყოფი სახეობების მომავალი თაობებისათვის შენარჩუნება და დაცვა; ტყის მართვა ტყის რესურსების ანალიზისა და გარემოსდაცვითი რისკების გათვალისწინებით, ტყის მოვლის ეფექტური სისტემის დანერგვა; ტყის რესურსებით სარგებლობის ეფექტიანობის ამაღლება და ხარისხიანი სერვისების დანერგვა; ტყის დეგრადაციის პროცესის შეჩერება და ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნება; ტყითსარგებლობის წესების შესახებ მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლება; ახალი ფუნქციონალური დატვირთვის შესაბამისად ორგანიზაციის მატერიალურ-ტექნიკური ბაზისა და ინფრასტრუქტურის განვითარება.

17.1. ტყის დაცვა და მოვლა

ტყის ბუნებრივი და ანთროპოგენული ზემოქმედებისაგან დაცვა, ტყის სანიტარული მდგომარეობის გაუმჯობესება და ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნება.

17.1.1. დეგრადირებული ტყეების აღდგენა-განახლება და ტყის მავნებლების წინააღმდეგ ბრძოლა

ტყის აღდგენა. ტყის დეგრადირებული ფართობების შერჩევა, შემოღობვა და აჩიჩქვნა. ფიტო და ენტო მავნებლების კერების დროული გამოვლენა და მათ წინააღმდეგ ეფექტური ბრძოლის ღონისძიებების დასახვა და განხორციელება, რისკების იდენტიფიცირება, დაავადებებზე რეაგირების ზომების იდენტიფიცირება.

17.1.2. სანიტარული ჭრა მავნებლებით დაავადებულ ნაძვნარებში სანიტარული მდგომარეობის გაუმჯობესება;

17.2. საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება

ტყის რესურსებით სარგებლობისა და სატყეო სექტორის მართვის საკითხებთან დაკავშირებით მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლება.

17.2.1. სატყეო სექტორში ცნობიერების ამაღლება

სტუდენტებისა და მოსწავლეების ჩართვა სააგენტოს მიერ წარმართულ ტყის მოვლა-პატრონობის აქციებსა და ინიციატივებში.

17.3. ორგანიზაციული მართვა და ინფრასტრუქტურული პროექტები

ორგანიზაციის მიერ დებულებითა და კანონმდებლობით განსაზღვრული ფუნქციების განხორციელება. ეფექტიანი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის უზრუნველყოფა.

17.3.1. ორგანიზაციული მართვა სატყეო სააგენტოს ადმინისტრირება და მიმდინარე მართვა. 17.3.2

სატყეო-სამეურნეო ინფრასტრუქტურის გამართვა სატყეო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება; საგზაო ინფრასტრუქტურის განვითარება.

თავი VI

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის საბიუჯეტო ასიგნებები და პროგრამების დაფინანსება

მუხლი 13. საბიუჯეტო ასიგნებები და პროგრამების დაფინანსება

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2021 წლის რესპუბლიკური ბიუჯეტის საბიუჯეტო ასიგნებები და პროგრამების დაფინანსება საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მიხედვით 414 221.9 ათასი ლარის ოდენობით თანდართული რედაქციით:

ორგანიზაციული კოდი	დასახელება	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის ფაქტი	2021 წლის გეგმა
1	2	3	4	5
	სულ ჯამი	325,967.3	291,463.6	414,221.9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	3,330.0	3,334.0	3,335.0
	ხარჯები	242,270.0	213,572.3	292,035.2
	შრომის ანაზღაურება	35,929.5	37,007.5	38,412.3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	81,531.0	75,385.5	118,396.2
	ვალდებულებების კლება	2,166.2	2,505.8	3,790.5
01 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო	5,165.0	4,699.2	5,216.8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	117.0	117.0	117.0
	ხარჯები	4,994.3	4,655.5	5,163.8
	შრომის ანაზღაურება	3,382.3	3,311.8	3,433.2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	170.7	43.7	53.0
01 01	საკანონმდებლო საქმიანობა	5,165.0	4,699.2	5,216.8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	117.0	117.0	117.0
	ხარჯები	4,994.3	4,655.5	5,163.8
	შრომის ანაზღაურება	3,382.3	3,311.8	3,433.2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	170.7	43.7	53.0
02 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საარჩევნო კომისია	649.0	2,508.4	701.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	21.0	21.0	21.0
	ხარჯები	649.0	2,503.8	701.0
	შრომის ანაზღაურება	581.7	2,060.6	634.8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	4.6	0.0
02 01	საარჩევნო სისტემის დახვეწა და გაუმჯობესება	649.0	649.7	701.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	21.0	21.0	21.0
	ხარჯები	649.0	649.7	701.0
	შრომის ანაზღაურება	581.7	589.6	634.8
02 02	არჩევნების ჩატარების უზრუნველყოფა	0.0	1,858.6	0.0
	ხარჯები	0.0	1,854.1	0.0
	შრომის ანაზღაურება	0.0	1,470.9	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	4.6	0.0
03 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობა	3,123.3	2,727.4	3,017.9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	68.0	68.0	68.0
	ხარჯები	3,097.5	2,714.3	2,997.9
	შრომის ანაზღაურება	1,801.0	1,717.1	1,845.9
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	25.8	13.1	20.0
03 01	მთავრობის უფლებამოსილების განხორციელების ხელშეწყობა	3,123.3	2,727.4	3,017.9

	მომუშავეთა რიცხოვნობა	68.0	68.0	68.0
	ხარჯები	3,097.5	2,714.3	2,997.9
	შრომის ანაზღაურება	1,801.0	1,717.1	1,845.9
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	25.8	13.1	20.0
04 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო	90,790.4	102,391.9	123,831.1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	269.0	269.0	269.0
	ხარჯები	25,219.4	45,642.8	28,933.5
	შრომის ანაზღაურება	5,238.8	4,981.7	5,454.7
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	65,571.0	56,749.1	94,897.6
04 01	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო	19,076.4	19,067.1	43,340.6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	86.0	86.0	86.0
	ხარჯები	3,464.4	3,034.8	3,383.8
	შრომის ანაზღაურება	2,028.2	1,932.2	2,120.2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	15,611.9	16,032.3	39,956.8
04 01 01	ფინანსების, ეკონომიკური პოლიტიკისა და ქონების სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	3,408.5	2,642.0	3,191.2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	86.0	86.0	86.0
	ხარჯები	2,896.3	2,581.6	2,864.5
	შრომის ანაზღაურება	2,028.2	1,932.2	2,120.2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	512.3	60.4	326.7
04 01 02	რეგიონში ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა	343.1	247.6	250.5
	ხარჯები	343.1	247.6	180.5
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	0.0	70.0
04 01 02 01	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისა და ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული სახელმწიფო ქონების მართვა	128.0	240.6	159.8
	ხარჯები	128.0	240.6	159.8
04 01 02 02	რეგიონის საინვესტიციო პოტენციალის პრომოუშენი	215.1	7.1	90.7
	ხარჯები	215.1	7.1	20.7
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	0.0	70.0
04 01 03	ქალაქმშენებლობითი და სივრცითი მოწყობის პროგრამა	2,694.8	378.9	7,800.0
	ხარჯები	121.6	122.4	239.9
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	2,573.2	256.5	7,560.1
04 01 03 02	სივრცითი მოწყობის, დასახლებათა დაგეგმვისა და ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა	136.0	122.4	230.0
	ხარჯები	121.6	122.4	230.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	14.4	0.0	0.0
04 01 03 03	აჭარის ტერიტორიაზე არსებული მთის კურორტებისა და სარეკრეაციო ადგილების განვითარება	283.2	0.0	4,270.0

	არაფინანსური აქტივების ზრდა	283.2	0.0	4,270.0
04 01 03 04	ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა	2,275.6	256.5	3,300.0
	ხარჯები	0.0	0.0	9.9
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	2,275.6	256.5	3,290.1
04 01 04	სოციალური და სტიქიის შედეგად დაზარალებული ოჯახებისათვის საცხოვრებელი პირობებით უზრუნველყოფის პროგრამა	0.0	12,859.5	30,000.0
	ხარჯები	0.00	8.7	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	12,850.8	30,000.0
04 01 05	მცირე და საშუალო ტურისტული ბიზნესის მხარდაჭერის პროგრამა	48.1	5.7	40.0
	ხარჯები	48.1	5.7	40.0
04 01 06	საინჟინრო და კომუნალური ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა	12,526.5	2,873.3	2,000.0
	ხარჯები	0.00	8.7	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	12,526.5	2,864.6	2,000.0
04 01 06 01	აჭარის მაღალმთიანი რეგიონის გაზიფიცირება	12,526.5	2,873.3	2,000.0
	ხარჯები	0.00	8.7	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	12,526.5	2,864.6	2,000.0
04 01 07	ეკონომიკური ობსერვატორია	55.3	60.0	58.9
	ხარჯები	55.3	60.0	58.9
04 02	სახაზინო მომსახურება	210.4	190.1	215.3
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	9.0	9.0	9.0
	ხარჯები	210.4	190.1	210.8
	შრომის ანაზღაურება	188.9	174.0	190.8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	0.0	4.5
04 03	რეკრეაციული ადგილების მოვლა-შენახვა	6,602.2	5,152.0	9,296.3
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	37.0	37.0	37.0
	ხარჯები	4,665.1	4,298.6	7,020.8
	შრომის ანაზღაურება	667.0	638.9	684.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,937.1	853.4	2,275.5
04 03 01	ბათუმის ბულვარის მართვა	777.2	739.8	861.7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	37.0	37.0	37.0
	ხარჯები	774.8	739.8	841.7
	შრომის ანაზღაურება	667.0	638.9	684.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	2.4	0.0	20.0
04 03 02	ბათუმის ბულვარის ინფრასტრუქტურის მოვლა-შენახვისა და განვითარების ხელშეწყობა	5,824.9	4,412.2	8,434.6
	ხარჯები	3,890.2	3,558.8	6,179.1
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,934.7	853.4	2,255.5
04 04	საგამომცემლო საქმიანობის ხელშეწყობა	240.3	199.5	310.6
	ხარჯები	240.3	199.5	310.6

04 05	დამწყები და განვითარებადი ბიზნესის ხელშეწყობა	70.3	67.5	75.5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	3.0	3.0	3.0
	ხარჯები	70.3	67.5	75.5
	შრომის ანაზღაურება	61.2	61.2	61.2
04 06	საფრთხის შემცველი ობიექტებისათვის მომსახურების მიწოდება და მართვა	271.5	257.4	419.9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	16.0	16.0	16.0
	ხარჯები	271.5	257.4	278.7
	შრომის ანაზღაურება	239.2	236.5	244.2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	0.0	141.2
04 08	საწარმოთა მართვა	88.7	125.4	183.5
	ხარჯები	88.7	125.4	183.5
04 11	ბიზნეს ინტერესების დაცვა და ექსპორტის ხელშეწყობა	319.3	352.1	342.4
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	20.0	20.0	20.0
	ხარჯები	319.3	325.1	342.4
	შრომის ანაზღაურება	300.0	298.1	300.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	27.0	0.0
04 13	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტი	8,586.9	29,668.5	9,647.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	46.0	46.0	46.0
	ხარჯები	8,224.5	29,453.5	8,534.6
	შრომის ანაზღაურება	858.7	816.4	900.5
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	362.4	215.0	1,112.4
04 13 01	ტურიზმისა და კურორტების სფეროს მართვა და დარგის ეფექტიანი განვითარების ხელშეწყობა	1,155.1	844.7	1,076.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	33.0	33.0	33.0
	ხარჯები	1,050.3	829.3	1,057.6
	შრომის ანაზღაურება	646.8	588.4	672.5
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	104.8	15.4	18.4
04 13 01 01	ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტის მართვა	969.5	811.7	1,021.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	33.0	33.0	33.0
	ხარჯები	964.7	796.3	1,002.6
	შრომის ანაზღაურება	646.8	588.4	672.5
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	4.8	15.4	18.4
04 13 01 02	დარგის საჭიროებებისა და განვითარების პოტენციალის კვლევა და სტატისტიკის წარმოება	82.9	33.0	55.0
	ხარჯები	82.9	33.0	55.0
04 13 01 04	დეპარტამენტის ორგანიზაციული განვითარება	102.7	0.0	0.0
	ხარჯები	2.7	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	100.0	0.0	0.0
04 13 02	აჭარის ტურისტული მარკეტინგი ადგილობრივ და საერთაშორისო ბაზარზე	5,333.9	392.6	1,570.0

	ხარჯები	5,333.9	392.6	1,515.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	0.0	55.0
04 13 02 01	რეგიონის, როგორც ტურისტული დანიშნულების ადგილის მარკეტინგი საერთაშორისო ბაზრებზე	4,810.1	233.1	700.0
	ხარჯები	4,810.1	233.1	700.0
04 13 02 02	რეგიონის ტურისტული პოტენციალის რეკლამირება ქვეყნის შიგნით	523.8	156.6	633.0
	ხარჯები	523.8	156.6	633.0
04 13 02 03	რეგიონის ტურისტული პოტენციალის პოპულარიზაციისათვის საჭირო მასალების დამზადება	0.0	3.0	237.0
	ხარჯები	0.0	3.0	182.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	0.0	55.0
04 13 03	ტურისტული პროდუქტებისა და სერვისების განვითარება	2,097.9	1,007.5	2,801.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	13.0	13.0	13.0
	ხარჯები	1,840.3	807.9	1,762.0
	შრომის ანაზღაურება	211.9	228.0	228.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	257.6	199.5	1,039.0
04 13 03 01	სრულყოფილი ინფორმაციითა და ხარისხიანი მომსახურებით ტურისტების უზრუნველყოფა	750.1	639.7	753.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	13.0	13.0	13.0
	ხარჯები	739.4	625.4	749.0
	შრომის ანაზღაურება	211.9	228.0	228.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	10.7	14.3	4.0
04 13 03 02	ადამიანური რესურსების განვითარება და ტურიზმის შესახებ ცნობიერების ამაღლება	190.8	0.0	0.0
	ხარჯები	190.8	0.0	0.0
04 13 03 03	ტურიზმის დარგში მომსახურების საუკეთესო პრაქტიკის დამკვიდრების ხელშეწყობა	46.8	0.0	0.0
	ხარჯები	46.8	0.0	0.0
04 13 03 04	ტურისტული პროდუქტების განვითარება და დივერსიფიკაცია	1,110.2	278.8	1,672.0
	ხარჯები	863.3	98.4	637.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	246.9	180.4	1,035.0
04 13 03 05	ტურიზმის დარგში სერვისის განვითარების ხელშეწყობა	0.0	88.9	376.0
	ხარჯები	0.0	84.1	376.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	4.8	0.0
04 13 04	ახალი კორონავირუსის შესაძლო გავრცელების პრევენციის ღონისძიებები	0.0	27,423.6	4,200.0
	ხარჯები	0.0	27,423.6	4,200.0
04 14	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საავტომობილო გზების	55,324.5	47,312.3	60,000.0

	დეპარტამენტი			
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	52.0	52.0	52.0
	ხარჯები	7,665.0	7,691.0	8,592.9
	შრომის ანაზღაურება	895.5	824.4	953.8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	47,659.5	39,621.3	51,407.1
04 14 01	საავტომობილო გზების მართვა	1,218.1	1,124.1	1,490.4
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	52.0	52.0	52.0
	ხარჯები	1,210.1	1,121.0	1,271.6
	შრომის ანაზღაურება	895.5	824.4	953.8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	8.0	3.1	218.8
04 14 02	საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა	54,106.4	46,188.2	58,509.6
	ხარჯები	6,454.9	6,570.0	7,321.3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	47,651.5	39,618.2	51,188.3
04 14 02 01	გზების რეაბილიტაცია	30,389.9	24,515.6	27,774.6
	ხარჯები	358.2	260.1	145.2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	30,031.8	24,255.5	27,629.4
04 14 02 02	ხელოვნური ნაგებობების მშენებლობა-რეაბილიტაცია	8,198.7	6,517.1	13,450.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	8,198.7	6,517.1	13,450.0
04 14 02 04	საგზაო ტექნიკის შექმნა	657.6	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	657.6	0.0	0.0
04 14 02 05	საგზაო ინფრასტრუქტურის მოვლა-შენახვა	14,860.2	15,155.6	17,285.0
	ხარჯები	6,096.7	6,310.0	7,176.1
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	8,763.5	8,845.6	10,108.9
05 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო	51,544.7	42,374.3	63,901.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	2,417.0	2,416.0	2,416.0
	ხარჯები	39,742.4	31,066.0	44,184.2
	შრომის ანაზღაურება	17,860.5	17,864.7	19,442.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	11,802.3	11,308.2	19,716.8
05 01	განათლების მართვა, კულტურისა და სპორტის სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	2,046.2	1,736.0	2,331.2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	67.0	67.0	67.0
	ხარჯები	1,861.2	1,731.8	2,269.2
	შრომის ანაზღაურება	1,217.7	1,207.0	1,485.2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	184.9	4.2	62.0
05 02	განათლების ხელშეწყობა და ხარისხის გაუმჯობესება	1,010.4	935.0	1,020.9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	42.0	42.0	42.0
	ხარჯები	948.0	930.9	1,014.9
	შრომის ანაზღაურება	660.9	669.1	681.3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	62.3	4.2	6.0
05 02 01	ბათუმის რესურსცენტრი	150.3	150.7	167.0

	მომუშავეთა რიცხოვნობა	7.0	7.0	7.0
	ხარჯები	147.8	148.7	163.5
	შრომის ანაზღაურება	112.8	112.6	113.6
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	2.4	2.0	3.5
05 02 02	ქობულეთის რესურსცენტრი	214.1	160.2	169.1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	7.0	7.0	7.0
	ხარჯები	159.8	158.0	169.1
	შრომის ანაზღაურება	112.8	111.6	113.5
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	54.3	2.2	0.0
05 02 03	ხელვაჩაურის რესურსცენტრი	161.7	155.6	168.9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	7.0	7.0	7.0
	ხარჯები	161.7	155.6	167.0
	შრომის ანაზღაურება	112.8	112.8	113.6
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.00	0.00	1.9
05 02 04	ქედის რესურსცენტრი	160.3	150.8	169.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	7.0	7.0	7.0
	ხარჯები	158.9	150.8	169.0
	შრომის ანაზღაურება	112.8	110.5	113.5
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1.3	0.0	0.0
05 02 05	შუახევის რესურსცენტრი	165.3	161.4	173.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	7.0	7.0	7.0
	ხარჯები	161.0	161.4	173.0
	შრომის ანაზღაურება	105.3	112.4	113.6
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	4.3	0.0	0.0
05 02 06	ხულოს რესურსცენტრი	158.7	156.4	174.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	7.0	7.0	7.0
	ხარჯები	158.7	156.4	173.3
	შრომის ანაზღაურება	104.4	109.2	113.5
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.00	0.00	0.6
05 03	საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება, ინვენტარით აღჭურვა და საჯარო სკოლის მოსწავლეების ტრანსპორტით უზრუნველყოფა	8,036.0	10,407.1	20,765.2
	ხარჯები	303.7	1,006.1	4,269.8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	7,732.3	9,401.0	16,495.4
05 03 01	საჯარო სკოლების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება	7,543.0	9,253.7	16,176.2
	ხარჯები	31.4	37.0	59.8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	7,511.6	9,216.7	16,116.4
05 03 03	საჯარო სკოლების მატერიალური ბაზის გაუმჯობესება	492.9	271.6	739.0
	ხარჯები	272.3	87.3	360.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	220.7	184.3	379.0

05 03 07	საჯარო სკოლის მოსწავლეების ტრანსპორტით უზრუნველყოფა	0.0	881.8	3,850.0
	ხარჯები	0.0	881.8	3,850.0
05 04	განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდა	2,151.7	0.0	0.0
	ხარჯები	2,151.7	0.0	0.0
05 04 01	ვასწავლოთ მომავალი წარმატებისთვის	319.0	0.0	0.0
	ხარჯები	319.0	0.0	0.0
05 04 03	სტუდენტთა დახმარება	950.4	0.0	0.0
	ხარჯები	950.4	0.0	0.0
05 04 04	უმადლესი განათლების ხელშეწყობა	208.7	0.0	0.0
	ხარჯები	208.7	0.0	0.0
05 04 06	სწავლა საზღვარგარეთ	673.6	0.0	0.0
	ხარჯები	673.6	0.0	0.0
05 05	განათლების ხარისხის გაუმჯობესება	392.3	0.0	0.0
	ხარჯები	392.3	0.0	0.0
05 05 02	კონკურსები და ოლიმპიადები	392.3	0.0	0.0
	ხარჯები	392.3	0.0	0.0
05 06	აჭარაში მოქმედი სახელმწიფო უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის ხელშეწყობა და ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება	3,795.3	2,856.5	3,229.3
	ხარჯები	3,795.3	2,856.5	3,229.3
05 06 01	სსიპ -ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი	1,964.7	1,089.3	1,119.3
	ხარჯები	1,964.7	1,089.3	1,119.3
05 06 02	სსიპ - სასწავლო უნივერსიტეტი-ბათუმის სახელმწიფო საზღვაო აკადემია	899.6	740.0	800.0
	ხარჯები	899.6	740.0	800.0
05 06 03	სსიპ - ბათუმის ხელოვნების სასწავლო უნივერსიტეტი	844.9	849.6	1,040.0
	ხარჯები	844.9	849.6	1,040.0
05 06 04	ა(ა)იპ - საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ტბელ აბუსერიძის სახელობის სასწავლო უნივერსიტეტი	86.2	177.6	270.0
	ხარჯები	86.2	177.6	270.0
05 07	საჯარო სკოლების საპანსიონო მომსახურება, გამლიერებული (მათემატიკა) და ინკლუზიური სწავლების ხელშეწყობა	927.1	582.8	1,165.9
	ხარჯები	927.1	582.8	1,165.9
05 07 01	საპანსიონო მომსახურების მქონე საჯარო სკოლების ხელშეწყობა	666.8	373.2	666.7
	ხარჯები	666.8	373.2	666.7
05 07 02	გამლიერებული (მათემატიკა) და ინკლუზიური სწავლების ხელშეწყობა	260.3	209.5	499.2
	ხარჯები	260.3	209.5	499.2

05 08	ზოგადი და პროფესიული განათლება	0.0	432.3	590.0
	ხარჯები	0.0	432.3	590.0
05 08 01	ვასწავლოთ მომავალი წარმატებისათვის	0.0	274.8	440.0
	ხარჯები	0.0	274.8	440.0
05 08 02	კონკურსები და ოლიმპიადები	0.0	157.6	135.0
	ხარჯები	0.0	157.6	135.0
05 08 03	პროფესიული განათლების ხელშეწყობა	0.0	0.0	15.0
	ხარჯები	0.0	0.0	15.0
05 09	უწყვეტი განათლება	748.8	381.4	480.1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	143.0	143.0	140.0
	ხარჯები	728.5	381.4	480.1
	შრომის ანაზღაურება	499.2	312.2	375.1
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	20.3	0.0	0.0
05 10	უმაღლესი განათლება	0.0	1,467.5	2,360.0
	ხარჯები	0.0	1,467.5	2,360.0
05 10 01	სტუდენტთა დახმარება	0.0	758.3	1,400.0
	ხარჯები	0.0	758.3	1,400.0
05 10 02	უმაღლესი განათლების ხელშეწყობა	0.0	69.2	180.0
	ხარჯები	0.0	69.2	180.0
05 10 03	ტექნიკური და საბუნებისმეტყველო მიმართულებების ხელშეწყობა	0.0	5.5	10.0
	ხარჯები	0.0	5.5	10.0
05 10 04	სწავლა საზღვარგარეთ	0.0	634.5	770.0
	ხარჯები	0.0	634.5	770.0
05 11	სახელოვნებო განათლების ხელშეწყობა	4,701.7	4,544.6	5,435.4
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	852.0	854.0	854.0
	ხარჯები	4,576.9	4,450.1	5,222.6
	შრომის ანაზღაურება	4,031.3	4,169.0	4,732.6
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	124.8	94.5	212.8
05 11 01	ა(ა)იპ "მელიტონ ბალანჩივაძის სახელობის ხელოვნების სკოლა"	1,299.1	1,281.9	1,503.8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	251.0	252.0	252.0
	ხარჯები	1,264.9	1,281.9	1,503.8
	შრომის ანაზღაურება	1,197.2	1,236.8	1,414.7
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	34.2	0.0	0.0
05 11 02	ა(ა)იპ "კ. ბათუმის ზაქარია ფალიაშვილის სახელობის სამუსიკო სკოლა"	1,311.1	1,182.7	1,580.1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	227.0	228.0	228.0
	ხარჯები	1,253.7	1,182.7	1,413.1
	შრომის ანაზღაურება	1,080.6	1,130.6	1,278.4
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	57.4	0.0	167.0

05 11 03	ა(ა)იპ "ქ. ბათუმის რევაზ ლაღიძის სახელობის სამუსიკო სკოლა"	807.4	796.6	962.2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	153.0	153.0	153.0
	ხარჯები	799.9	796.6	920.2
	შრომის ანაზღაურება	732.6	761.4	862.2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	7.6	0.0	42.0
05 11 04	ა(ა)იპ "ქ. ბათუმის ვახტანგ ჭაბუკიანის სახელობის კლასიკური ბალეტის სკოლა"	293.5	289.9	332.6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	52.0	52.0	52.0
	ხარჯები	293.5	289.9	328.8
	შრომის ანაზღაურება	251.6	262.0	293.7
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.00	0.00	3.8
05 11 05	ა(ა)იპ "აჭარის ხალხური ხელოვნების სკოლა"	361.5	334.9	388.8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	60.0	60.0	60.0
	ხარჯები	349.2	326.3	388.8
	შრომის ანაზღაურება	288.1	286.1	333.1
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	12.3	8.6	0.0
05 11 06	ა(ა)იპ "ნიკოლოზ კანდელაკის სახელობის სამხატვრო სკოლა"	322.0	400.5	361.9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	56.0	56.0	56.0
	ხარჯები	322.0	317.0	361.9
	შრომის ანაზღაურება	278.4	283.8	317.6
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	83.4	0.0
05 11 07	ა(ა)იპ "ქ. ბათუმის მოსწავლე ახალგაზრდობის სასახლე"	307.0	258.1	306.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	53.0	53.0	53.0
	ხარჯები	293.7	255.7	306.0
	შრომის ანაზღაურება	202.9	208.3	232.9
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	13.4	2.5	0.0
05 12	სკოლისგარეშე სასპორტო საგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელშეწყობა	1,407.3	1,209.7	2,053.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	206.0	206.0	206.0
	ხარჯები	1,357.6	1,209.7	1,944.0
	შრომის ანაზღაურება	1,060.4	1,069.4	1,206.1
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	49.7	0.0	109.1
05 12 01	ა(ა)იპ "ქ. ბათუმის სასპორტო სკოლა"	1,132.2	1,004.2	1,819.3
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	184.0	184.0	184.0
	ხარჯები	1,132.2	1,004.2	1,710.2
	შრომის ანაზღაურება	894.1	901.5	1,023.9
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	0.0	109.1
05 12 02	ა(ა)იპ "ქ. ბათუმის საჩოგბურთო კომპლექსი"	275.1	205.5	233.8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	22.0	22.0	22.0
	ხარჯები	225.4	205.5	233.8

	შრომის ანაზღაურება	166.3	167.9	182.2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	49.7	0.0	0.0
05 14	კულტურის განვითარება, ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია	18,723.1	12,907.8	16,215.8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	987.0	984.0	987.0
	ხარჯები	15,607.4	11,179.8	13,601.7
	შრომის ანაზღაურება	8,609.5	8,534.0	8,803.7
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	3,115.8	1,728.0	2,614.1
05 14 01	კულტურის პოპულარიზაცია და შემოქმედებითი ინდუსტრიების განვითარების ხელშეწყობა	628.4	335.0	1,270.0
	ხარჯები	628.4	335.0	1,270.0
05 14 01 01	კულტურის ღონისძიებების ორგანიზება	309.4	280.4	970.0
	ხარჯები	309.4	280.4	970.0
05 14 01 02	კულტურის თანამედროვე მიმართულებების განვითარების ხელშეწყობა	158.3	54.5	300.0
	ხარჯები	158.3	54.5	300.0
05 14 01 03	აჭარაში კინოხელოვნების განვითარების ხელშეწყობა	160.3	0.0	0.0
	ხარჯები	160.3	0.0	0.0
05 14 01 05	შემოქმედებითი ინკუბატორის მხარდაჭერა	0.4	0.0	0.0
	ხარჯები	0.4	0.0	0.0
05 14 02	კულტურის ორგანიზაციების ინსტიტუციური განვითარების ხელშეწყობა	325.9	0.0	0.0
	ხარჯები	325.9	0.0	0.0
05 14 02 02	სამუზეუმო საქმიანობის განვითარების ხელშეწყობა	20.5	0.0	0.0
	ხარჯები	20.5	0.0	0.0
05 14 02 03	თეატრალური ფესტივალის ორგანიზების მხარდაჭერა	305.4	0.0	0.0
	ხარჯები	305.4	0.0	0.0
05 14 03	არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და პოპულარიზაცია	213.9	65.4	130.0
	ხარჯები	213.9	65.4	113.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	0.0	17.0
05 14 08	კულტურის სფეროს წარმომადგენელთა პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა	145.3	64.2	175.0
	ხარჯები	145.3	64.2	175.0
05 14 09	კულტურული ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა	420.6	0.0	0.0
	ხარჯები	420.6	0.0	0.0
05 14 10	კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა, განვითარება და პოპულარიზაცია	2,573.8	2,452.1	2,835.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	52.0	52.0	57.0
	ხარჯები	1,003.8	857.6	1,155.6
	შრომის ანაზღაურება	700.8	720.5	783.8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,570.1	1,594.5	1,679.4

05 14 10 01	კულტურული მემკვიდრეობის მართვა	811.1	802.7	985.6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	52.0	52.0	57.0
	ხარჯები	811.1	802.7	985.6
	შრომის ანაზღაურება	700.8	720.5	783.8
05 14 10 02	კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნება და განვითარება	1,762.7	1,649.5	1,849.4
	ხარჯები	192.7	55.0	170.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,570.1	1,594.5	1,679.4
05 14 11	მუზეუმებისა და გალერეების განვითარება	1,776.4	1,629.0	2,147.8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	140.0	141.0	141.0
	ხარჯები	1,697.5	1,627.8	1,817.8
	შრომის ანაზღაურება	1,149.2	1,137.5	1,222.4
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	78.9	1.2	330.1
05 14 11 04	ა(ა)იპ "თანამედროვე ხელოვნების სივრცე"	119.5	94.8	121.4
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	8.0	9.0	9.0
	ხარჯები	119.5	94.8	121.4
	შრომის ანაზღაურება	58.2	64.3	67.9
05 14 11 05	სსიპ "აჭარის მუზეუმი"	1,656.8	1,534.2	2,026.4
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	132.0	132.0	132.0
	ხარჯები	1,577.9	1,533.0	1,696.4
	შრომის ანაზღაურება	1,091.0	1,073.2	1,154.5
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	78.9	1.2	330.1
05 14 12	სასცენო და სამუსიკო ხელოვნების ხელშეწყობა	12,213.0	8,148.2	9,023.2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	783.0	779.0	777.0
	ხარჯები	11,038.3	8,108.0	8,935.6
	შრომის ანაზღაურება	6,672.4	6,589.2	6,710.3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,174.8	40.2	87.6
05 14 12 01	სსიპ "ბათუმის თოჯინებისა და მოზარდ მაყურებელთა პროფესიული სახელმწიფო თეატრი"	722.4	616.2	675.4
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	70.0	68.0	69.0
	ხარჯები	716.6	616.2	660.4
	შრომის ანაზღაურება	550.7	536.3	555.7
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	5.8	0.0	15.0
05 14 12 02	სსიპ "აჭარის მელიტონ კუხიანიძის სახელობის სიმღერისა და ცეკვის სახელმწიფო აკადემიური ანსამბლი „არსიანი“"	1,474.9	1,297.8	1,327.6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	127.0	127.0	122.0
	ხარჯები	1,467.6	1,269.0	1,325.7
	შრომის ანაზღაურება	1,080.4	1,048.8	1,080.4
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	7.3	28.8	1.9
05 14 12 03	სსიპ "ბათუმის სახელმწიფო მუსიკალური ცენტრი"	5,175.2	3,144.1	3,539.5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	322.0	320.0	321.0

	ხარჯები	4,081.0	3,144.1	3,479.5
	შრომის ანაზღაურება	2,575.4	2,565.7	2,598.3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,094.2	0.0	60.0
05 14 12 04	სსიპ "ბათუმის ილია ჭავჭავაძის სახელობის სახელმწიფო პროფესიული დრამატული თეატრი"	3,095.4	1,878.3	2,098.6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	155.0	155.0	156.0
	ხარჯები	3,031.5	1,878.3	2,098.6
	შრომის ანაზღაურება	1,434.4	1,427.9	1,444.4
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	63.9	0.0	0.0
05 14 12 05	სსიპ "აჭარის სახელმწიფო ვოკალური ანსამბლი ბათუმი"	933.5	605.8	712.1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	29.0	29.0	29.0
	ხარჯები	930.0	598.5	701.4
	შრომის ანაზღაურება	467.5	464.6	467.5
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	3.5	7.3	10.7
05 14 12 06	სსიპ "აჭარის ხალხური ცეკვის სახელმწიფო ანსამბლი ხორუმი"	811.7	605.9	670.1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	80.0	80.0	80.0
	ხარჯები	811.7	601.8	670.1
	შრომის ანაზღაურება	564.0	546.1	564.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.00	4.1	0.0
05 14 14	ლიტერატურული ცხოვრების განვითარების ხელშეწყობა	133.9	121.8	134.7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	12.0	12.0	12.0
	ხარჯები	133.9	121.8	134.7
	შრომის ანაზღაურება	87.1	86.7	87.2
05 14 15	კულტურის დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება	292.0	92.1	500.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	292.0	92.1	500.0
05 15	სპორტის განვითარების ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია	4,061.7	1,968.4	4,080.2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	15.0	15.0	15.0
	ხარჯები	4,061.7	1,968.4	4,065.2
	შრომის ანაზღაურება	302.1	262.7	302.4
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	0.0	15.0
05 15 01	სპორტის სფეროს მართვა	415.0	362.6	439.2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	15.0	15.0	15.0
	ხარჯები	415.0	362.6	424.2
	შრომის ანაზღაურება	302.1	262.7	302.4
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	0.0	15.0
05 15 02	სპორტის ხელშეწყობა	3,640.1	1,605.8	3,641.0
	ხარჯები	3,640.1	1,605.8	3,641.0

05 15 02 01	სპორტული ღონისძიებები	2,057.4	638.4	2,185.0
	ხარჯები	2,057.4	638.4	2,185.0
05 15 02 02	აჭარის ნაკრები გუნდების წევრთა, მთავარ და პირად მწვრთნელთა მიერ მიღწეული განსაკუთრებული წარმატებების წასახალისებლად ერთჯერადი ფულადი ჯილდოები	619.7	120.8	268.8
	ხარჯები	619.7	120.8	268.8
05 15 02 03	სათამაშო და ინდივიდუალურ სახეობათა განვითარების ხელშეწყობა	806.8	662.8	806.5
	ხარჯები	806.8	662.8	806.5
05 15 02 06	მწვრთნელთა, მსაჯთა და სპორტსმენთა სოციალური მხარდაჭერა და წახალისება	156.1	183.8	380.8
	ხარჯები	156.1	183.8	380.8
05 15 03	ახალგაზრდულ საქმეთა სფეროს ხელშეწყობა	6.6	0.0	0.0
	ხარჯები	6.6	0.0	0.0
05 17	საარქივო ფონდის დაცვა, შენახვა, გაუმჯობესება	2,195.1	1,986.8	2,059.1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	80.0	80.0	80.0
	ხარჯები	1,941.3	1,927.7	1,984.6
	შრომის ანაზღაურება	1,395.8	1,412.3	1,448.8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	253.8	59.1	74.5
05 17 01	საარქივო სამმართველოს მართვა და მომსახურების მიწოდება	1,796.8	1,757.6	1,820.2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	80.0	80.0	80.0
	ხარჯები	1,710.7	1,698.5	1,745.8
	შრომის ანაზღაურება	1,395.8	1,412.3	1,448.8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	86.0	59.1	74.5
05 17 02	საარქივო დოკუმენტების ელექტრონული არქივის შექმნა	250.0	229.2	238.9
	ხარჯები	230.6	229.2	238.9
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	19.4	0.0	0.0
05 17 03	საარქივო საცავების რეაბილიტაცია	148.4	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	148.4	0.0	0.0
05 18	ახალგაზრდობის განვითარების ხელშეწყობა	1,348.1	958.3	2,115.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	25.0	25.0	25.0
	ხარჯები	1,089.8	941.0	1,987.0
	შრომის ანაზღაურება	83.4	228.9	406.8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	258.3	17.3	128.0
05 18 01	სსიპ - ახალგაზრდობის რეგიონული ცენტრი	415.3	520.8	831.7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	25.0	25.0	25.0
	ხარჯები	288.0	503.5	783.7
	შრომის ანაზღაურება	83.4	228.9	406.8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	127.3	17.3	48.0

05 18 02	არაფორმალური განათლებისა და თავისუფალი დროის სწორად მართვის ხელშეწყობა	445.0	132.3	578.5
	ხარჯები	346.0	132.3	498.5
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	99.0	0.0	80.0
05 18 02 01	ლაშქრობა და ბანაკები	123.1	31.3	215.3
	ხარჯები	123.1	31.3	215.3
05 18 02 02	გართობა და შემეცნება	321.8	101.0	363.2
	ხარჯები	222.8	101.0	283.2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	99.0	0.0	80.0
05 18 03	ახალგაზრდობის ცნობიერების ამაღლება და მოხალისეობრივი საქმიანობის ხელშეწყობა	112.2	166.6	189.3
	ხარჯები	112.2	166.6	189.3
05 18 03 01	კონფერენციები და ფორუმები	95.3	9.4	136.3
	ხარჯები	95.3	9.4	136.3
05 18 03 02	მოხალისეობა	17.0	157.3	53.0
	ხარჯები	17.0	157.3	53.0
05 18 04	კარიერული განვითარებისა და ახალგაზრდული ინიციატივების მხარდაჭერა	145.5	38.8	294.0
	ხარჯები	145.5	38.8	294.0
05 18 04 01	კარიერული განვითარების ხელშეწყობა	121.3	24.1	187.0
	ხარჯები	121.3	24.1	187.0
05 18 04 02	ახალგაზრდული ინიციატივების მხარდაჭერა	24.2	14.7	107.0
	ხარჯები	24.2	14.7	107.0
05 18 05	ახალგაზრდობის ინტელექტუალურ-კულტურული განვითარების მხარდაჭერა	177.6	99.7	221.5
	ხარჯები	177.6	99.7	221.5
05 18 05 01	ინტელექტუალური თამაშები	161.0	96.2	149.4
	ხარჯები	161.0	96.2	149.4
05 18 05 02	კულტურა და ხელოვნება	16.7	3.5	72.1
	ხარჯები	16.7	3.5	72.1
05 18 06	სტრატეგიული დაგეგმარებისა და ეფექტური კომუნიკაციის ხელშეწყობა	52.5	0.0	0.0
	ხარჯები	20.5	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	32.0	0.0	0.0
05 18 06 01	YRC-ახალგაზრდობის რეგიონალური ცენტრი	32.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	32.0	0.0	0.0
05 18 06 02	ახალგაზრდობის საჭიროებების კვლევა	20.5	0.0	0.0
	ხარჯები	20.5	0.0	0.0
06 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო	22,003.0	29,912.8	27,200.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	125.0	127.0	127.0
	ხარჯები	21,946.3	27,727.2	27,136.1

	შრომის ანაზღაურება	2,314.9	2,312.8	2,560.9
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	56.7	2,185.6	63.9
06 01	ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	1,992.5	3,511.2	2,134.2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	58.0	58.0	58.0
	ხარჯები	1,939.5	3,504.4	2,071.6
	შრომის ანაზღაურება	1,443.3	1,411.1	1,478.2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	53.0	6.8	62.6
06 02	სხვადასხვა სოციალური კატეგორიის მოსახლეობის სამედიცინო დახმარება	9,633.1	8,774.4	9,900.0
	ხარჯები	9,633.1	8,774.4	9,900.0
06 02 01	მოსახლეობის ინდივიდუალური სამედიცინო დახმარება	2,803.6	3,185.0	3,000.0
	ხარჯები	2,803.6	3,185.0	3,000.0
06 02 03	სახსრების ენდოპროთეზირება	447.4	440.7	450.0
	ხარჯები	447.4	440.7	450.0
06 02 04	ამბულატორიული მაღალტექნოლოგიური დიაგნოსტიკური კვლევა	879.5	568.6	700.0
	ხარჯები	879.5	568.6	700.0
06 02 05	მოსახლეობის საზღვაგარეთ მკურნალობის თანადაფინანსება	348.8	262.4	1,000.0
	ხარჯები	348.8	262.4	1,000.0
06 02 06	ავთვისებიანი სიმსივნით დაავადებულ პაციენტთა დამატებითი სამედიცინო მომსახურება	2,640.0	2,099.8	2,400.0
	ხარჯები	2,640.0	2,099.8	2,400.0
06 02 07	გულის ქირურგიის დამატებითი სამედიცინო მომსახურება	1,330.0	1,189.3	1,300.0
	ხარჯები	1,330.0	1,189.3	1,300.0
06 02 09	ზოგიერთი სოციალური კატეგორიის მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურების თანადაფინანსება	385.0	549.9	450.0
	ხარჯები	385.0	549.9	450.0
06 02 10	მოზრდილი მოსახლეობის სამედიცინო რეაბილიტაცია	793.0	478.7	600.0
	ხარჯები	793.0	478.7	600.0
06 02 12	ბავშვებში ტყვიის ტოქსიური ზემოქმედების მართვის ხელშეწყობა	5.9	0.0	0.0
	ხარჯები	5.9	0.0	0.0
06 03	პირველადი ჯანდაცვის ხელშეწყობა	426.5	426.6	429.6
	ხარჯები	426.5	426.6	429.6
06 03 06	სოფლის სამედიცინო პერსონალის სოციალური უზრუნველყოფა	426.5	426.6	429.6
	ხარჯები	426.5	426.6	429.6
06 04	საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვა	1,182.7	1,765.3	2,683.7

	მომუშავეთა რიცხოვნობა	43.0	45.0	45.0
	ხარჯები	1,181.5	1,764.2	2,682.4
	შრომის ანაზღაურება	572.0	618.5	759.8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1.2	1.1	1.3
06 04 01	საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მართვა და მომსახურების მიწოდება	752.9	1,390.0	1,704.8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	43.0	45.0	45.0
	ხარჯები	751.7	1,388.9	1,703.5
	შრომის ანაზღაურება	572.0	618.5	759.8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1.2	1.1	1.3
06 04 02	დაავადებათა პრევენცია და პროფილაქტიკა	429.7	375.3	978.8
	ხარჯები	429.7	375.3	978.8
06 05	სამედიცინო და სოციალური რეაბილიტაცია	1,992.4	2,106.5	3,085.3
	ხარჯები	1,992.4	2,106.5	3,085.3
06 05 01	ძვალ-სახსროვანი სისტემის დეფორმაციის მქონე ბავშვთა რეაბილიტაცია	0.0	60.3	124.6
	ხარჯები	0.0	60.3	124.6
06 05 02	სქოლიოზით დაავადებულ ბავშვთა რეაბილიტაცია	132.3	0.0	0.0
	ხარჯები	132.3	0.0	0.0
06 05 03	შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე ბავშვთა სოციალური ადაპტაცია	20.3	0.0	27.0
	ხარჯები	20.3	0.0	27.0
06 05 04	ბავშვთა ადრეული განვითარება	480.4	415.9	674.9
	ხარჯები	480.4	415.9	674.9
06 05 05	აუტიზმის სპექტრის დარღვევების მქონე ბავშვთა რეაბილიტაცია	131.6	140.4	230.4
	ხარჯები	131.6	140.4	230.4
06 05 06	ბავშვთა ფსიქოსომატური აბილიტაცია /რეაბილიტაცია	1,219.9	1,486.1	2,022.2
	ხარჯები	1,219.9	1,486.1	2,022.2
06 05 07	მენჯ-ბარძაყის სახსრის დისპლაზიისა და თანდაყოლილი ამოვარდნილობის მქონე ბავშვთა რეაბილიტაცია	4.8	0.0	0.0
	ხარჯები	4.8	0.0	0.0
06 05 08	სმენაპროთეზირებულ ბავშვთა აბილიტაცია/რეაბილიტაცია	3.1	3.7	6.2
	ხარჯები	3.1	3.7	6.2
06 06	მოსახლეობის გარკვეული სოციალური კატეგორიების ერთჯერადი მატერიალური დახმარება	1,688.7	2,273.0	428.6
	ხარჯები	1,688.7	2,273.0	428.6
06 06 01	100 წელს გადაცილებული მოქალაქეების ერთჯერადი დახმარება	36.0	60.0	76.0

	ხარჯები	36.0	60.0	76.0
06 06 02	ახალშობილი ტყუპების ოჯახების ერთჯერადი მატერიალური დახმარება	167.0	131.0	150.0
	ხარჯები	167.0	131.0	150.0
06 06 03	2008 წლის რუსული აგრესიის შედეგად და 2012 წელს ავღანეთში დაღუპულ მეომართა ოჯახების დახმარება	23.0	0.0	0.0
	ხარჯები	23.0	0.0	0.0
06 06 04	ერთჯერადი სოციალური დახმარება	1,387.7	1,922.4	0.0
	ხარჯები	1,387.7	1,922.4	0.0
06 06 05	2008 წლის რუსული აგრესიის დროს დაღუპულ, დაზიანების შედეგად შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე და 2012 წელს ავღანეთში დაღუპულ მეომართა ოჯახების დახმარება	75.0	0.0	0.0
	ხარჯები	75.0	0.0	0.0
06 06 06	2008 წლის რუსული აგრესიის შედეგად დაღუპულთა, დაზიანების შედეგად შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე მეომართა და 2012 წელს ავღანეთში დაღუპულ სამხედრო მოსამსახურეთა ოჯახების დახმარება	0.0	113.0	115.0
	ხარჯები	0.0	113.0	115.0
06 06 07	მზრუნველობამოკლებულ პირთა რეინტეგრაციის ხელშეწყობა	0.0	46.6	87.6
	ხარჯები	0.0	46.6	87.6
06 07	შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე პირთა და ხანდაზმულთა უზრუნველყოფა დამხმარე საშუალებებით	827.9	801.4	870.5
	ხარჯები	827.9	801.4	870.5
06 07 01	სმენადაქვეითებულ მოქალაქეთა სმენის აპარატებით უზრუნველყოფა	166.1	153.8	157.9
	ხარჯები	166.1	153.8	157.9
06 07 02	შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე და ხანდაზმულ პირთა გადაადგილების საშუალებებით უზრუნველყოფა	197.7	152.9	188.6
	ხარჯები	197.7	152.9	188.6
06 07 04	შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე და ხანდაზმულ პირთა სხვა დამხმარე საშუალებებით უზრუნველყოფა	464.1	494.7	524.0
	ხარჯები	464.1	494.7	524.0
06 09	ეკომიგრანტი ოჯახების საცხოვრებლით უზრუნველყოფა	2,993.1	1,538.2	2,100.3
	ხარჯები	2,993.1	1,538.2	2,100.3
06 10	დასაქმების ხელშეწყობის უზრუნველყოფა	649.1	424.9	781.8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	24.0	24.0	24.0
	ხარჯები	646.6	423.8	781.8
	შრომის ანაზღაურება	299.6	283.2	322.8

	არაფინანსური აქტივების ზრდა	2.5	1.1	0.0
06 10 01	დასაქმების ხელშეწყობის მართვა	394.3	379.5	445.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	24.0	24.0	24.0
	ხარჯები	391.9	378.3	445.0
	შრომის ანაზღაურება	299.6	283.2	322.8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	2.5	1.1	0.0
06 10 02	საზღვაო სფეროში დასაქმების ხელშეწყობა	0.0	0.0	50.0
	ხარჯები	0.0	0.0	50.0
06 10 04	სააგენტოს საქმიანობის პოპულარიზაცია	56.7	45.4	67.5
	ხარჯები	56.7	45.4	67.5
06 10 05	კვალიფიკაციის ამაღლება არაფორმალური განათლების გზით	34.4	0.0	35.0
	ხარჯები	34.4	0.0	35.0
06 10 06	შშმ პირთა პროფესიული გადამზადებისა და დასაქმების ხელშეწყობა	18.0	0.0	20.8
	ხარჯები	18.0	0.0	20.8
06 10 07	დასაქმების ხელშეწყობა პროფესიული მომზადება/გადამზადების გზით	117.6	0.0	132.5
	ხარჯები	117.6	0.0	132.5
06 10 08	სტუდენტთა დასაქმების ხელშეწყობა	28.1	0.0	31.0
	ხარჯები	28.1	0.0	31.0
06 11	ქალაქ ბათუმის 170 საწოლზე გათვლილი მრავალპროფილური კლინიკური საავადმყოფოს აღჭურვა, ფუნქციონირება, რისკ ჯგუფების ინდივიდუალური დაცვის საშუალებებით და საკარანტინე სივრცის სამედიცინო პერსონალით უზრუნველყოფა	0.0	7,116.5	2,980.4
	ხარჯები	0.0	4,939.8	2,980.4
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	2,176.6	0.0
06 12	მოსახლეობის გარკვეული კატეგორიების თავშესაფრით უზრუნველყოფა	616.9	1,174.9	1,805.7
	ხარჯები	616.9	1,174.9	1,805.7
06 12 02	ფსიქიკური პრობლემების მქონე გერიატრიული პაციენტების თავშესაფრით უზრუნველყოფა	452.1	457.0	638.8
	ხარჯები	452.1	457.0	638.8
06 12 03	დედათა და ბავშვთა თავშესაფრით უზრუნველყოფა	164.8	181.1	247.1
	ხარჯები	164.8	181.1	247.1
06 12 04	ფსიქიკური აშლილობის მქონე შშმ პირთა საცხოვრისით უზრუნველყოფა	0.0	536.9	919.8
	ხარჯები	0.0	536.9	919.8
07 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	13,876.9	14,861.2	18,900.9

	მომუშავეთა რიცხოვნობა	313.0	316.0	317.0
	ხარჯები	9,972.2	12,255.0	15,256.0
	შრომის ანაზღაურება	4,750.2	4,758.9	5,040.9
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	3,904.6	2,606.2	3,644.9
07 01	აგროსასურსათო სექტორის განვითარების პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	1,912.1	2,131.3	2,400.5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	77.0	77.0	77.0
	ხარჯები	1,895.6	2,126.0	2,368.4
	შრომის ანაზღაურება	1,489.8	1,729.7	1,851.3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	16.5	5.3	32.1
07 05	აგროსექტორის მდგრადი განვითარება	189.3	220.7	242.7
	ხარჯები	189.3	220.7	242.7
07 05 04	საგანმანათლებლო და სამეცნიერო პრაქტიკის დანერგვა	27.2	95.7	112.8
	ხარჯები	27.2	95.7	112.8
07 05 05	ადგილობრივი პროდუქციის პოპულარიზაცია, საექსპორტო და საინვესტიციო პოტენციალის ზრდა	85.3	0.0	0.0
	ხარჯები	85.3	0.0	0.0
07 05 06	აგარული ექსტენციის მიწოდება	76.8	125.0	130.0
	ხარჯები	76.8	125.0	130.0
07 06	სოფლის მეურნეობის განვითარება მაღალტექნოლოგიური ტექნოლოგიების დანერგვის გზით	3,083.1	1,755.3	3,982.3
	ხარჯები	705.5	612.3	2,482.3
	შრომის ანაზღაურება	166.5	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	2,377.6	1,143.0	1,500.0
07 06 01	აგროპროექტების შემუშავება, მართვა და განხორციელება	261.9	0.0	0.0
	ხარჯები	237.1	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	166.5	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	24.8	0.0	0.0
07 06 02	ადგილობრივად წარმოებული სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის რეალიზაციის ხელშეწყობა	82.8	0.0	0.0
	ხარჯები	21.5	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	61.3	0.0	0.0
07 06 03	სასათბურე მეურნეობების განვითარების ხელშეწყობა	208.0	0.0	0.0
	ხარჯები	2.6	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	205.4	0.0	0.0
07 06 07	სოფლის მეურნეობის მექანიზაციის ტექნიკური საშუალებებით ვერმერთა და აგრომეწარმეთა უზრუნველყოფის ხელშეწყობა	625.9	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	625.9	0.0	0.0
07 06 11	მცირე გადამამუშავებელი ტექნოლოგიების დანერგვის ხელშეწყობა	51.8	0.0	0.0

	არაფინანსური აქტივების ზრდა	51.8	0.0	0.0
07 06 12	ადგილობრივად წარმოებული სასოფლო სამეურნეო პროდუქციის რეალიზაციის ხელშეწყობა	322.7	0.0	0.0
	ხარჯები	51.7	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	271.1	0.0	0.0
07 06 13	სასათბურე მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობა	342.6	0.0	0.0
	ხარჯები	28.1	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	314.5	0.0	0.0
07 06 14	მაღალეფექტური მრავალწლიანი სასოფლო-სამეურნეო კულტურების წარმოების განვითარების ხელშეწყობა	381.2	538.5	0.0
	ხარჯები	326.7	538.5	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	54.5	0.0	0.0
07 06 15	სოფლის მეურნეობის მექანიზაციის ტექნიკური საშუალებებით ფერმერთა და აგრომეწარმეთა უზრუნველყოფის ხელშეწყობა	695.6	1,074.0	1,500.0
	ხარჯები	5.8	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	689.8	1,074.0	1,500.0
07 06 16	ვენახის ფართობებისათვის რკინა - ბეტონის საყრდენი ბომბებით უზრუნველყოფის ხელშეწყობა	14.8	0.0	0.0
	ხარჯები	14.8	0.0	0.0
07 06 17	მცირე გადამამუშავებელი ტექნოლოგიების დანერგვის ხელშეწყობა	95.9	142.8	0.0
	ხარჯები	17.3	73.8	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	78.6	69.0	0.0
07 06 18	სასოფლო-სამეურნეო გაერთიანებებისა და საოჯახო მეურნეობების განვითარების ხელშეწყობა	0.0	0.0	2,482.3
	ხარჯები	0.0	0.0	2,482.3
07 07	აგროსერვისის განვითარება რეგიონში	1,655.8	2,640.4	2,415.9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	16.0	19.0	19.0
	ხარჯები	1,305.1	1,882.6	2,201.7
	შრომის ანაზღაურება	269.2	288.4	334.8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	350.7	757.7	214.2
07 07 01	ა(ა)იპ აგროსერვის ცენტრის ორგანიზაციული უზრუნველყოფა და მართვა	410.8	412.1	461.2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	16.0	19.0	19.0
	ხარჯები	405.1	410.9	461.2
	შრომის ანაზღაურება	269.2	288.4	334.8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	5.7	1.2	0.0
07 07 07	ჩაქვისა და გვარა ხუცუბნის სანერგე მეურნეობების განვითარება	672.9	820.1	751.7
	ხარჯები	591.4	649.6	651.5

	არაფინანსური აქტივების ზრდა	81.5	170.5	100.2
07 07 08	მაღალმთიან აჭარაში სანერგე, საჩითილე მეურნეობების განვითარების ხელშეწყობა	378.2	522.0	379.6
	ხარჯები	114.7	244.4	265.5
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	263.5	277.5	114.1
07 07 11	მეფუტკრეობის განვითარების ხელშეწყობა	193.9	23.9	0.0
	ხარჯები	193.9	23.9	0.0
07 07 12	ბოსტნეული კულტურების წარმოება	0.0	322.2	0.0
	ხარჯები	0.0	132.5	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	189.7	0.0
07 07 13	აგრო-მომსახურების განვითარების ხელშეწყობა	0.0	540.0	823.6
	ხარჯები	0.0	421.2	823.6
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	118.9	0.0
07 08	ლაბორატორიული კვლევითი მომსახურება	369.8	307.7	521.6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	8.0	8.0	9.0
	ხარჯები	173.6	287.7	501.6
	შრომის ანაზღაურება	153.6	153.2	165.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	196.2	20.0	20.0
07 09	მეცენტრულობის განვითარების ხელშეწყობა	1,149.4	1,163.2	900.0
	ხარჯები	1,149.4	1,163.2	900.0
07 09 01	ციტრუსის მოსავლის რეალიზაციის ხელშეწყობა	1,149.4	1,163.2	900.0
	ხარჯები	1,149.4	1,163.2	900.0
07 11	მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის ჯიშგანახლების ხელშეწყობა	140.2	149.5	179.2
	ხარჯები	140.2	149.5	179.2
07 12	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამმართველო	4,701.9	4,631.0	5,491.5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	212.0	212.0	212.0
	ხარჯები	4,413.6	4,631.0	4,912.9
	შრომის ანაზღაურება	2,671.1	2,587.5	2,689.8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	288.3	0.0	578.6
07 12 01	გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამმართველოს ორგანიზაციული მართვა	1,147.8	1,102.3	1,257.2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	44.0	44.0	44.0
	ხარჯები	1,143.1	1,102.3	1,188.7
	შრომის ანაზღაურება	864.1	836.8	877.8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	4.8	0.0	68.5
07 12 02	გარემოსდაცვითი პროგრამა	54.6	54.6	65.4
	ხარჯები	54.6	54.6	65.4
07 12 02 01	ატმოსფერული ჰაერის, ჩამდინარე და ზედაპირული წყლების ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი	20.2	20.2	24.1
	ხარჯები	20.2	20.2	24.1

07 12 02 02	აჭარის სანაპირო ზოლის ზღვის წყლის ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი	34.4	34.4	41.3
	ხარჯები	34.4	34.4	41.3
07 12 03	ტყის დაცვა და მოვლა	215.8	458.3	638.1
	ხარჯები	215.8	458.3	463.1
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	0.0	175.1
07 12 03 01	დეგრადირებული ტყეების აღდგენა-განახლება და ტყის მავნებლების წინააღმდეგ ბრძოლა	215.8	102.7	278.1
	ხარჯები	215.8	102.7	103.1
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	0.0	175.1
07 12 03 02	სანიტარული ჭრა	0.0	355.6	360.0
	ხარჯები	0.0	355.6	360.0
07 12 04	საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება	4.0	0.0	4.0
	ხარჯები	4.0	0.0	4.0
07 12 04 01	სატყეო სექტორში ცნობიერების ამაღლება	4.0	0.0	4.0
	ხარჯები	4.0	0.0	4.0
07 12 05	ორგანიზაციული მართვა და ინფრასტრუქტურული პროექტები	3,279.6	3,015.8	3,526.8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	168.0	168.0	168.0
	ხარჯები	2,996.1	3,015.8	3,191.8
	შრომის ანაზღაურება	1,807.0	1,750.8	1,812.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	283.6	0.0	335.0
07 12 05 01	ორგანიზაციული მართვა	2,599.7	2,328.9	2,785.5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	168.0	168.0	168.0
	ხარჯები	2,349.7	2,328.9	2,485.5
	შრომის ანაზღაურება	1,807.0	1,750.8	1,812.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	250.0	0.0	300.0
07 12 05 02	სატყეო-სამეურნეო ინფრასტრუქტურის გამართვა	679.9	686.9	741.3
	ხარჯები	646.4	686.9	706.3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	33.6	0.0	35.0
07 13	სამელიორაციო სისტემების რეკონსტრუქცია	675.3	670.4	1,300.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	675.3	670.4	1,300.0
07 14	სოფლად მეწარმეობის განვითარების ხელშეწყობა	0.0	1,123.6	1,367.2
	ხარჯები	0.0	1,113.8	1,367.2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	9.8	0.0
07 15	ფერმერებსა და აგრომეწარმეებზე ხორცისა და ხორც-პროდუქტების წარმოების ხელშეწყობის პროგრამა	0.0	68.1	100.0
	ხარჯები	0.0	68.1	100.0
09 00	საერთო დანიშნულების რესპუბლიკური გადასახდელები	138,815.0	91,988.4	171,453.0
	ხარჯები	136,648.8	87,007.6	167,662.5
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.00	2,474.9	0.0

	ვალდებულებების კლება	2,166.2	2,505.8	3,790.5
09 01	ადგილობრივ თვითმმართველ ერთეულებზე გადასაცემი კაპიტალური ფინანსური დახმარება	57,823.7	36,411.7	108,757.9
	ხარჯები	57,823.7	36,411.7	108,757.9
09 01 01	ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტი	29,329.9	18,031.9	61,959.0
	ხარჯები	29,329.9	18,031.9	61,959.0
09 01 02	ქობულეთის მუნიციპალიტეტი	14,929.1	9,133.0	21,373.4
	ხარჯები	14,929.1	9,133.0	21,373.4
09 01 03	ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტი	2,268.4	1,788.1	7,225.4
	ხარჯები	2,268.4	1,788.1	7,225.4
09 01 04	ქედის მუნიციპალიტეტი	3,773.7	2,292.5	5,671.3
	ხარჯები	3,773.7	2,292.5	5,671.3
09 01 05	შუახევის მუნიციპალიტეტი	4,784.1	2,843.7	6,400.0
	ხარჯები	4,784.1	2,843.7	6,400.0
09 01 06	ხულოს მუნიციპალიტეტი	2,738.4	2,322.5	6,128.7
	ხარჯები	2,738.4	2,322.5	6,128.7
09 02	ადგილობრივ თვითმმართველ ერთეულებზე გადასაცემი სპეციალური ფინანსური დახმარება	13,515.5	16,590.0	22,328.8
	ხარჯები	13,515.5	16,590.0	22,328.8
09 02 01	ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტი	5,201.5	8,171.7	12,707.8
	ხარჯები	5,201.5	8,171.7	12,707.8
09 02 02	ქობულეთის მუნიციპალიტეტი	3,598.1	3,048.2	7,561.0
	ხარჯები	3,598.1	3,048.2	7,561.0
09 02 03	ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტი	994.1	1,066.3	520.0
	ხარჯები	994.1	1,066.3	520.0
09 02 04	ქედის მუნიციპალიტეტი	872.6	1,099.2	300.0
	ხარჯები	872.6	1,099.2	300.0
09 02 05	შუახევის მუნიციპალიტეტი	1,488.7	693.2	300.0
	ხარჯები	1,488.7	693.2	300.0
09 02 06	ხულოს მუნიციპალიტეტი	1,360.5	2,511.6	940.0
	ხარჯები	1,360.5	2,511.6	940.0
09 03	სახელმწიფოს წილობრივი მონაწილეობით დაფუძნებული კერძო სამართლის იურიდიული პირების დაფინანსება	63,312.2	32,524.1	25,798.9
	ხარჯები	63,312.2	32,524.1	25,798.9
09 03 01	შპს აჭარის პროექტების მართვის კომპანია	62,481.2	30,165.6	17,065.7
	ხარჯები	62,481.2	30,165.6	17,065.7
09 03 02	შ.პ.ს. „აჭარის ნარჩენების მართვის კომპანია“	493.3	745.7	4,192.2
	ხარჯები	493.3	745.7	4,192.2
09 03 03	შ.პ.ს. "გოდერძი რესორტს"	0.0	0.0	475.6
	ხარჯები	0.0	0.0	475.6
09 03 04	სს"აჭარის წყლის ალიანსი"	337.6	1,612.7	4,065.4

	ხარჯები	337.6	1,612.7	4,065.4
09 04	საწევროები საერთაშორისო ორგანიზაციებში	13.9	25.9	31.0
	ხარჯები	13.9	25.9	31.0
09 05	სარეზერვო ფონდი	0.0	0.0	5,200.0
	ხარჯები	0.0	0.0	5,200.0
09 06	სესხების მომსახურების ხარჯები	1,877.8	715.4	752.0
	ხარჯები	1,877.8	715.4	752.0
09 06 01	გერმანიის რეკონსტრუქციის საკრედიტო ბანკიდან (KfW) მიღებული სესხის მომსახურების ხარჯები	1,828.7	663.8	694.2
	ხარჯები	1,828.7	663.8	694.2
09 06 02	ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკიდან (EBRD) მიღებული სესხის მომსახურების ხარჯები	49.1	51.5	57.8
	ხარჯები	49.1	51.5	57.8
09 07	უცხოეთიდან მიღებული დაფინანსების წყაროებით განსახორციელებელი საინვესტიციო პროექტები და ამ პროექტების თანადაფინანსების ხარჯები	0.0	611.6	86.3
	ხარჯები	0.0	611.6	86.3
09 07 04	მდგრადი სოფლის მეურნეობა აჭარაში	0.0	611.6	86.3
	ხარჯები	0.0	611.6	86.3
09 08	უცხოეთიდან მიღებული სესხების დაბრუნება	2,166.2	2,505.8	3,790.5
	ვალდებულებების კლება	2,166.2	2,505.8	3,790.5
09 08 01	კომუნალური ინფრასტრუქტურის დაწესებულებათა რეაბილიტაციისათვის (KfW) მიღებული სესხის დაბრუნება	1,432.4	1,650.7	1,853.4
	ვალდებულებების კლება	1,432.4	1,650.7	1,853.4
09 08 02	ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკიდან (EBRD) მიღებული სესხის დაბრუნება	733.8	855.2	1,937.1
	ვალდებულებების კლება	733.8	855.2	1,937.1
09 09	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯილდოებისა და საპატიო წოდებებისათვის დაწესებული ერთდროული ფულადი გასაცემების ფინანსური უზრუნველყოფა	0.0	0.0	48.0
	ხარჯები	0.0	0.0	48.0
09 11	ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებულ მუნიციპალიტეტებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდი	0.0	0.0	4,499.4
	ხარჯები	0.0	0.0	4,499.4
09 12	ინფრასტრუქტურული პროექტების განვითარებისათვის საჭირო ქონების გამოსყიდვის სანაცვლოდ კომპენსაციების გაცემა	105.7	2,603.9	0.0
	ხარჯები	105.7	129.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.00	2,474.9	0.0

09 13	ჯანმრთელობისა და ეკოლოგიური რისკების რაოდენობრივი განსაზღვრა და ბათუმის ყოფილი ნავთობგადამამუშავებელი ქარხნის ტერიტორიის რეაბილიტაციის ხელშეწყობა	0.0	0.0	160.2
	ხარჯები	0.0	0.0	160.2

2. მე-14 მუხლი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

მუხლი 14. საწევროები საერთაშორისო ორგანიზაციებში

განისაზღვროს საერთაშორისო ორგანიზაციებში საწევროები 31.0 ათასი ლარის ოდენობით, საწევროების გადახდა ხორციელდება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის აპარატის მეშვეობით.“.

3. მე-16–მე-19 მუხლები ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„მუხლი 16. სესხების მომსახურება და უცხოეთიდან მიღებული სესხების დაბრუნება

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის სესხების მომსახურების და უცხოეთიდან მიღებული სესხების დაბრუნების საბიუჯეტო ასიგნება 4542.5 ათასი ლარის ოდენობით. აღნიშნული ასიგნების ფარგლებში ანგარიშსწორებას ახორციელებს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო.

მუხლი 17. უცხოეთიდან მიღებული დაფინანსების წყაროებით განსახორციელებელი საინვესტიციო პროექტები და ამ პროექტების თანადაფინანსება

განისაზღვროს უცხოეთიდან მიღებული დაფინანსების წყაროებით განსახორციელებელი საინვესტიციო პროექტები და ამ პროექტების თანადაფინანსების ხარჯები 86.3 ათასი ლარის ოდენობით. აღნიშნული ასიგნების ფარგლებში ანგარიშსწორებას ახორციელებს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო.

მუხლი 18. გრანტები

1. განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტებზე გადასაცემი ფინანსური დახმარება 131086.7 ათასი ლარის ოდენობით. თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტებთან ანგარიშსწორებას, მათზე გადასაცემი გრანტის ფარგლებში ახორციელებს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო.

2. თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტებზე გამოყოფილი კაპიტალური ფინანსური დახმარების ფარგლებში კაპიტალური პროექტების ჩამონათვალს ამტკიცებს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობა.

მუხლი 19. სახელმწიფო უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების დაფინანსება

განისაზღვროს სახელმწიფო უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებათა საბიუჯეტო ასიგნება 3229.3 ათასი ლარის ოდენობით. აღნიშნული დაწესებულებების დაფინანსება ხორციელდება უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების წერილობითი მოთხოვნით, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს მიერ შესაბამის სახელმწიფო უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებასა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს შორის გაფორმებული თანადაფინანსების ხელშეკრულების საფუძველზე.“.

4. „24-ე მუხლის პირველი პუნქტით დამტკიცებული დანართი ჩამოყალიბდეს თანდართული რედაქციით.“.

მუხლი 2

ეს კანონი ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის
მთავრობის თავმჯდომარე

თორნიკე რიჟვაძე

ბათუმი,

21 ივნისი 2021 წ.

N37-რს

